ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ГАЗЕТАСИ

1974 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

Қишлоқ ҳаёти

QiShLO'Q HAYO'Ti

1996 йил 12 январь ЖУМА
№ 3 (5.675)
сотувда эркин нархда

ТАЪСИСЧИ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ

Замин саховати

Хўжалигимиз деҳқонлари халқ депутатлари Самарқанд вилоят Кенгаши сессиясида айтилган аччиқ, аммо адолатли гаплардан ўзларига тегишли хулоса чиқармоқдалар. Сессия ҳужжатлари асосида галдаги вазифаларни пухта режалаб олдик. Ижро интизомини мустаҳкамлаш, мавжуд имкониятлардан унумли фойдаланиш, кадрларга нисбатан талабчанликни ошириш, бошқа соҳалар қатори пахтачиликни изчил ривожлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда.

Мамлакатимиз раҳбарияти қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни изчил амалга ошириш учун ҳеч нарсани аямаётир. Чунки қишлоқ хўжалигини ривожлантириш бугунги кунда республика учун нафақат иқтисодий, балки ҳаётий аҳамият касб этади. Ўзбекистон Олий Мажлисининг тўртинчи сессиясида таъкидланганидек, бизнинг келажак ҳаёт-мамотимиз шу масалани қанчалик тез ва қанчалик оқилона ҳал этишимизга боғлиқ. Ҳақиқий иқтисодий мустақилликка эришишнинг бошқа йўли йўқ.

Хўжалигимизнинг 1995 йилги меҳнат ютуқлари ва йил сарҳисоби хусусида фикр юритадиган бўлсак, қувончли рақамлар талайгина. Жами экин майдонимиз 1100 гектар. Бултур пахтакорларимиз 500 гектар, ғаллакорларимиз 410 гектар ерда деҳқончилик қилишди. Ғалладан яхши ҳосил олдик. 250 гектар суғориладиган майдоннинг ҳар гектаридан 32,5 центнердан хирмон уйдик. Хўжалигимиз бўйича жами 680 тонна ғалла давлатга сотилди. 40 тонна уруғлик жамғарилди. 70 тонна аҳолига тарқатилди. Эндиликда ғалла майдонлари 600 гектарга етди. Мамлакатимизда ғалла мустақиллигини таъминлашга муносиб ҳисса қўшиш ниятидамиз.

Ўтган йил сарҳисобига кўра, пахтачиликдаги натижалар чакки эмас. Режадаги 1,5 минг тонна ўрнига 1660 тонналик хирмон тикладик.

Хўжалигимизда 22та деҳқон хўжалиги ташкил этилган. Йирикларига 50-70 гектаргача, майдаларига эса 3 гектардан то 10 гектаргача ер ажратиб берилган. Бултур уларда ҳосилдорлик юқори бўлди. Лутфулло Сайдурасулов, Хўрозбой Худойқулов, Абдуғофур Абдулаҳатов, Ҳусниддин Азизов, Орифхон Бобоев етакчи бўлган деҳқон хўжаликларида йил самарали якунланди. Уларда хирмон чўғи гектарига 35-50 центнердан ошди. Бу — манфаатдорликка, тўкинчиликка ишора. Шунингдек, Комил Манноновa, Акром Раҳматов бош бўлган «Қиёт», «Акром Раҳматов» жамоалари заршунослари ҳам қувончли натижаларга эришдилар.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, бултурги пахта терими мавсуми фидойиларни элга танитди. Чунки «оғирнинг устидан, енгилнинг ости»дан йўл солувчи баъзи кимсалар ўзларини бошқа ёққа уриб кетган бир пайтда теримда фаол қатнашганлар ютуқларимизни таъминлашда бизга камарбаста бўлишди. Кези келган экан, ғўза парваришида, экинларни оби-тобида қондириб суғоришда, ҳосилни тез фурсатда йиғиштириб олишда жонбозлик кўрсатган аъзоларимизнинг номини тилга олиб ўтгим келади. Механизаторларимиздан — Шерали Жўраев, Сайдулло Баротов, Асомиддин Қаршиев, Акбар Раҳматов, Зокир Эшматов, сувчилардан — Ўткир Муродов, Бердибой Баракаев, Ўктам Саъдиев, Жониузоқ Дўсанов, теримчилардан — Фароғат Омонова, Ҳалима Маликова, Ойша Худойқулова, Нодира Маматова, Муқаддас Қаршиева, Роҳат Жабборова... Буларнинг барчаси зарбдорлар сафида. Зулайхо Бобоева, Норбуви Очилова, Мусаввар Раҳматова, Моҳира Мамадалиева, Чарос Одилова сингари чевар теримчиларимизнинг ҳар бири мавсумда 7-8 тоннадан хирмон уюшди.

1996 йилни эзгу умидлар билан бошладик. Бош агроном Бахтиёр Мамадиёров, бош инженер Тўрабек Маннонов ва бошқа мутахассислар билан қизғин ишга киришдик. Куздаёқ барча пахта майдонлари сифатли шудгордан чиқариб қўйилди. Ҳар гектар ерга 250 килограммдан аммофос солинди. 7 та ҳайдов трактори юқори унум билан ишлатилди. Бу муҳим ишда Юнус Раҳматов, Раббим Худойқулов, Муртазо Номозов, Қаюм Омонов ва бошқалар жонбозлик кўрсатишди. Бу йил ҳосилдорликни хўжалик бўйича 35 центнерга етказмоқчимиз.

Туманимиз ҳокимияти истиқбол режаларимизни қўллаб-қувватламоқда. Дарвоқе, яқинда 30 тонна толани газлаштириш сарф-харажатларига ажратдик. Шу йилнинг март-апрель ойларида «Қиёт» қишлоғи — хўжалик марказидаги 400 хонадонга табиий газ келади. Умуман, бизнинг тасарруфимиздаги 9 та қишлоқ зангори оловдан баҳраманд бўлади.

Саидвали САЙДУРАСУЛОВ,
Иштихон туманидаги Жўра Маҳмудов номли деҳқон-хўжаликлари уюшмаси раиси.

Уйчи туманидаги Абдували Мўминов номли жамоа хўжалиги меҳнат аҳли 1996 хўжалик йилини эзгу ниятлар билан кутиб олишди. Хўжалик пахтакорлари, бултур ҳосилдорликни 45 центнерга етказишди. Бошқа соҳаларда ҳам ютуқлар салмоқли бўлди. Айни вақтда бу ерда қишги дала ишлари қизғин олиб борилаяпти.

СУРАТДА: (чапдан) жамоа хўжалиги бошқаруви раиси муовини Акмалхон Каримов, бригада бошлиғи Эргашбой Маллабоев ва механизатор Баҳриддин Абдураҳмонов дала юмушлари хусусида фикрлашмоқдалар.

Турғунбек МАҲКАМОВ олган сурат.

Ҳокимлар ўқуви

Мустақил Ўзбекистонда турли бўғинлардаги раҳбар кадрлар ва жамоатчилик вакилларининг сиёсий, маданий, маънавий ва профессионал ўсиши учун зарур шарт-шароит яратилмоқда.

Уларни қайта ўқитиш, малакасини ошириш ишларини тубдан яхшилаш чоралари кўрилмоқда. Бундан мақсад — раҳбар ходимлар янгича ишлаш, янгича фикрлашга ўрганиш имкониятига эга бўлсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида бошланган қишлоқ туман ҳокимларидан бир гуруҳининг ўқуви шу мақсадга қаратилган. Академиянинг профессор ва ўқитувчилари ҳокимларга таклиф қилган бир ойлик жадал ўқув дастури — иқтисодиёт, маънавият, ҳуқуқшунослик, сиёсатшунослик, кадрлар ва бошқарув илми каби масалалар юзасидан назарий ҳамда амалий билим беришни назарда тутади. Дастурда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» ва бошқа асарларини ўрганишга алоҳида ўрин берилган. Тингловчилар ўқиш давомида демократик қурилиш, бозор муносабатларига асосланган хўжалик юритишга оид ривожланган давлатлар тўплаган тажрибани ўрганиш, ўтказилаётган туб ислоҳотларда миллий ва маҳаллий шарт-шароитни, умумбашарий қадриятларни инобатга олиб, уларни амалга оширишда самарали иш тутиш йўлларини ўзлаштирадилар.

Тингловчиларни республика ҳукумати аъзолари, давлат ва жамоат арбоблари, хорижий давлатлар олимлари ва ишбилармонлари билан учрашувлар кутяпти. Улар, шунингдек, вазирликлар, ҳокимликлар, маданий-маънавий муассасалар, қўшма корхоналарда бўлиб баҳслашиш, ўз фикр-хулосаларини амалий тажриба билан таққослаш имкониятига эга бўладилар.

(ЎзА).

Голландия сигирлари Олмалиқда

Олмалиқ тоғ-металлургия комбинати бир неча йилдан буён Исроилнинг қатор фирмалари билан ҳамкорлик қилиб келмоқда. Масалан комбинат тасарруфидаги «Олмалиқ» ёрдамчи хўжалиги шу мамлакатнинг «Эйнаб» фирмаси билан наслдор моллар етиштириш ва чорва неъматини кўпайтиришга хизмат қиладиган шартнома тузган эди. Унга кўра исроиллик мутахассислар 300 бош қорамол ҳамда шунча бузоқ боқиладиган замонавий молхонани қуриб фойдаланишга топширдилар. Янги комплексга ҳозирча 285 бош наслдор моллар Голландиядан келтирилди. Буюртмачининг илтимосига кўра исроиллик тадбиркорлар шунча молни махсус машиналарда узоқ масофадан эсон-омон олиб келдилар.

Маҳсулдор моллар махсус ветеринария ходимлари назоратида бўлгани учун сафар давомида бемалол болалади, бузоқчалар ҳам бешикаст манзилга етказиб келинди. Шу кунгача 225 бош сигир бузоқлади. Говмишлар махсус рацион асосида парваришланмоқда, маҳсулдорлиги камаймаяпти. Компьютерлашган ажойиб асбоблар ёрдамида кунига ҳар сигирдан 20—22 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олинмоқда.

— Комплексимиз Европа мамлакатларида синовдан ўтган махсус аппаратлар билан жиҳозланган, — дейди чорвадорлар саркори Ю. Абдураҳмонов. — Бу ерда молларга озуқа тарқатишдан тортиб, то чиқитларни махсус ўрага элитишгача бўлган юмушлар автоматик равишда бошқарилади. Емиш асло исроф бўлмайди.

Уста чорвадорлар масканида ҳар куни 6,5 тоннадан зиёд сут соғиб олинмоқда. Аслини олганда ҳар бир сигирдан кунига 25—27 килограмм сут соғиб олиш кўзда тутилган. Ҳадемай бунга эришилади. Моллар очиқ айвонда яйратиб боқиляпти. Озуқанинг ўта сифатли ва белгиланган меъёрда бўлишига қатъий эътибор берилаяпти. Зиғир поялари, махсар сомони, соя барглари, лавлаги, барда, турли аралашмалардан тайёрланган атала маҳсулдорликни оширишда муҳим омил бўляпти. Хўжалик раҳбари Исомиддин Каримовнинг таъкидлашича, биронта сигир ёки бузоқ касалликка чалингани йўқ. Худди Голландиядагидек яхши ривожланаяпти.

Иқтисодий ислоҳот шарофати туфайли бу ерда сутни қайта ишлайдиган комбинат ҳам ишга туширилди. Кунига ўн тоннадан ортиқ сут қайта ишланади. Сифатли маҳсулотлардан ишчилар баҳраманд бўлишмоқда.

Мўмин ҚАЮМОВ.

Ғаллакорга олтин соат

Ўтган йили Булоқбоши туманидаги Бакир Ражабов номли жамоа хўжалигидан Ғофуржон Эргашев бригадаси Андижон вилоятидаги ғаллакор бригадалар орасида энг юқори ҳосил олди. Ғофуржон бошлиқ меҳнат жамоаси 154 гектар ернинг ҳар гектаридан 59 центнер сара дон олишга муваффақ бўлди.

Туман марказида бўлиб ўтган ҳосил байрамида Ғофуржон Эргашевга вилоят ҳокими томонидан таъсис этилган ғаллакор жамоалар мусобақаси ғолиби учун мукофот, шунингдек қимматбаҳо совға — «Энг яхши ғаллакор бригадирга» сўзлари ёзилган олтин соат топширилди.

Ўтган кузда бу бригада аъзолари хўжаликда қабул қилинган алмашлаб экиш қоидаларига қатъий риоя қилиб, 65 гектар ерга «Спартанка» ва «Интенсивная» навли буғдой уруғларини экди. Ана шу ғаллазорларнинг ҳар гектаридан бу йил камида 65 центнер дон олиш режалаштирилган.

Бригада ғаллакорлари республика Президентининг қишлоқ хўжалик экинлари пайҳон қилинишига қарши кураш тўғрисидаги фармонини амалга оширишда фаол иштирок этишмоқда, чунки улар деҳқон меҳнати туфайли ўсиб-унадиган экинларни сақлашнинг аҳамиятини ва муҳимлигини яхши билишади.

Бу йил Ғофуржон Эргашев бригадаси яна 38 гектар ер олди, ана шу майдонларга баҳорда пахтанинг тезпишар навлари уруғини экиш мўлжалланмоқда.

К. НИЗОМОВ,
ЎЗА мухбири.

Самарқанд вилоят кенгаши сессияси

Самарқандда халқ депутатлари вилоят кенгашининг сессияси бўлди. Унда 1995 йилда вилоятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ҳамда Президент Ислом Каримовнинг Олий Мажлис тўртинчи сессиясида ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг ўтган йил 25 декабрдаги кенгашида сўзлаган нутқларида ўртага қўйилган вазифалар муҳокама этилди. Вилоят ҳокими А. Мардиев шу ҳақда маъруза қилди.

Маърузачи ва музокарада сўзга чиққанлар вилоятда кичик ва ўрта бизнесни шакллантириш ва хусусийлаштириш борасида муайян ютуқларга эришилгани, жумладан, хусусий корхоналар саноат ялпи маҳсулотининг ярмини, қишлоқ хўжалигида эса 80—90 фоизини бераётганини таъкидладилар. Айни вақтда вилоятда дебиторлик ва кредиторлик қарзлари ортиб кетганига, иқтисодиётни бошқаришда устивор йўналишлар ва уларни молиявий, ташкилий, моддий таъминлаш дастури ишлаб чиқилмаганига эътибор қаратилди. Талайгина соҳаларда эскирган иш усуллари ва технологиялардан фойдаланиш ҳамон давом этмоқда. Кўпгина давлат идоралари раҳбарларининг бепарволиги ва лаёқатсизлиги аҳолининг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда.

Сессияда муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди, иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш тадбирлари маъқулланди.

Яхоб суви берилмоқда

Пешку туманидаги «Бухоро» жамоа хўжалиги деҳқонлари жорий йилги мўл ҳосил учун ерларга яхоб суви беришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Бу ишга элликдан зиёд тажрибали сувчилар ажратилган, уларга барча шарт-шароит яратилган.

Мазкур тадбир айниқса, Ҳаким Муинов бошлиқ бригадада муваффақиятли амалга оширилмоқда. Сувчи Иброҳим Бобоев ўғли Таваккал Бобоев билан бошқаларга ўрнак кўрсатмоқда.

Мўл ҳосил йўлида

«Туркистон» жамоа хўжалиги деҳқонлари ҳам қишки дала ишларини кучайтирмоқдалар. Ерларни чилла сувига тайёрлаш, маҳаллий ўғит тўплаш қизғин бормоқда.

Айниқса, Жуманазар Авезов бошлиқ бригадада иш намунали ташкил этилган. Ариқлар барвақт тозаланган эди. Ерларни текислаш ва маҳаллий ўғит тўплашга эътибор катта. Бригада миришкорлари ўтган йили 93 гектар ердан режадаги 314 тонна ўрнига 329 тонна пахта етиштирдилар. Айни пайтда жорий йилда ҳар гектар ердан 40 центнердан ҳосил олиш чоралари кўриляпти.

Иш қизғин

Навоий номли жамоа хўжалигида юқори ҳосил усталари ҳақида гап кетганда биринчи бўлиб Салимжон Шириновнинг номи тилга олинади. Бу бежиз эмас. Салимжон бошлиқ бригада ўтган йилда 75 гектар ерда деҳқончилик қилиб, қабул пунктига 297 тонна пахта сотди. Йиллик режа 115 фоиз удаланди.

Юқори ҳосил усталари янги йилда юксак режаларни дилга жо этиб меҳнат қилмоқдалар. Ерлар сифатли шудгор қилинди. Айни пайтда ҳар гектар ер ҳисобига 25-30 тонна маҳаллий ўғит тўплаш, майдонларнинг шўрини ювиш ва бошқа тадбирлар омилкорлик билан олиб бориляпти.

Меҳнат беллашувида механизаторлардан Мавлон Бозоров, Рустам Мавлонов, Ҳосил Солиев, сувчилардан Сулаймон Мирзоев, Ориф Солиев, Абдулло Мавлонов, Комил Солиевлар пешқадамдирлар.

Собир ҚОДИРОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» жамоатчи мухбири.

Ишбилармонлик — кони бойлик

«Ҳақиқат» ширкат хўжалиги Яккабоғ туманида пахтачиликда ном таратган хўжаликлардан бири. Аммо кейинги йилларда хўжаликда ҳосилдорлик пасайиб, иқтисодий танглик вужудга келди. Ўтган йилнинг бошида қишлоқ кенгаши раиси бўлиб ишлаётган ёш ишбилармон Бахтиёр Муҳаммадиев хўжаликка раис бўлиб келдию, аҳвол тубдан ўзгарди.

У дастлаб ишни мутахассисларни жой-жойига қўйишдан бошлади. Айрим боқимандачилик кайфиятига берилган, масъулиятни сезиб ишламаётган, ҳали ҳам эскича усуллардан қутула олмаётганлар ўрнини ишбилармон, ташкилотчи, меҳнатсевар кишилар олди. Маблағдан тежаб-тергаб фойдаланилди. Ортиқча иш ўринлари қисқартирилди.

Ишнинг қандай амалга оширилиши пухта назорат қилинди. Энг муҳими, талон-торожликка чек қўйилди. Иш сифати доимо мутахассислар томонидан вақтида текшириб борилди. Ўтган йили кузда барча пахта майдонлари чуқур шудгор қилинди. Сифатли тайёрланган 600 гектар майдонга чигит экилиб, ҳосил йиғиб-териб олинганга қадар барча ишлар қатъий агротехник тадбирлар асосида амалга оширилди. Натижада ҳосил мўл бўлди.

Терим мавсумида барча теримчи ва механизаторлар моддий рағбатлантириб борилди. 1630 тонна ўрнига 1727 тонна хом ашё етиштирилиб, режа 106 фоизга бажарилди. Ҳосилнинг асосий қисми биринчи навга сотилди. Хўжалик бош иқтисодчи-агрономи Панжи Мейлиев тадбиркор мутахассис.

— Муваффақиятимизнинг боиси йил бошида ерни ўз эгасига берганимизда, — деди у. — Хўжалик бўйича 3 та ширкат тузилди. Барча ижарачилар уларга бириктириб қўйилди. Деҳқонларга кўрсатма беришга чек қўйилди. Эгалик ҳисси самара берди. Улар пахта майдонларини ўз шахсий томорқасидек асраб-авайлаб, жон куйдириб меҳнат қилишди. Қанча кўп ҳосил етиштирса, даромад ҳам шунга яраша бўлишлигини улар яхши тушунишди.

Натижа ёмон бўлмади. Ҳар гектар ҳосилдорлиги 30 центнерданга тўғри келди. Эргаш Муҳаммадиев бошқараётган «Лалмикор» ширкатига қарашли Тўқли Қаҳҳоров ва Берди Чўтбоев бошлиқ ижарачилар 40 центнердан, Номоз Назаров, Ҳақназар Раҳимов, Нурмат Пирназаров, Норбўта Очилов етакчилик қилаётган ширкатларга қарашли Берди Норбоев, Толмас Қодиров бошлиқ ижарачилар эса 30—31 центнердан ҳосил кўтаришиб, режани ошириб бажаришга муваффақ бўлишди. Ҳалол меҳнат зое кетмади. Пахтачиликнинг ўзидан салмоқли даромад олиш кутилмоқда.

Янгича ишлаш усулига ўтилгач, хўжаликка фойдаси тегмайдиган, оғирнинг устидан, енгилнинг остидан юрадиган, бировнинг ҳақига шерик бўладиганлар четга чиқарилди.

Бошқа камчиликларга ҳам барҳам берилди. Миришкорлар янги ташаббус ва тадбиркорлик билан ишлаб, яхши натижаларга эришмоқдалар. 250 тонна тола, 550 тонна чигит хўжалик ҳисобида қолди. Ундан 50 тонна ёғ, чорва моллари учун шелуха ва шрот тайёрланади. Бундан хўжаликка 20 миллион сўм даромад келтирилиб, унинг 20 фоизи пахтакор ва мутахассисларга мукофот учун берилади.

—1996 хўжалик йилида режаларимиз янада салмоқли. 5.600 гектар майдонга чигит экиб, ҳосилдорликни 35 центнерга етказишни мўлжаллаяпмиз, — деди хўжалик раҳбари Бахтиёр Муҳаммадиев. — Ана шу режа асосида ишлаяпмиз. Барча майдонлар сифатли шудгорланди. Шудгор олдидан гектар ҳисобига 70 килограммдан фосфорли ўғит, 1000 килограммдан маҳаллий ўғит берилди. 20 гектар майдондаги ер текисланди. Пушта олиш учун тайёрланди. Хўжалик бўйича 41 километр узунликдаги ариқ-зовурдан 27 километри сифатли тозаланди. Деҳқонларимиз қиш — бекорчилик эмас, деган нақлга кўра далага маҳаллий ўғит чиқариш, шўр ювиш, яхоб суви бериш ишларини амалга оширишмоқда.

Ҳозирга қадар хўжалик бўйича 2.500 тонна гўнг ва чиринди ташилиб, дала четига компаст қилиб қўйилди. Бу ишда механизаторлардан Эштемир Уроқов, Тоштемир Бўтаев, Зойир Маҳаматқулов, Доли Ҳуррамов, ижарачилардан Номоз Очилов, Эшпўлат Бекназаров, Орол Соатовлар фаоллик қилишаяпти.

Мўл ҳосил учун пухта замин ҳозирлаш Аҳмад Юсупов, Ҳақназар Раҳимов, Раҳмон Бойназаров, Нурмат Пирназаров, Берди Чўтбоев бошлиқ бригадаларда намунали ташкил этилган.

Техникани таъмирлаш ишлари марказлашган устахонада олиб борилмоқда. 16 чопиқ трактори, 16 культиватор, 17 сеялка, 250 та барона, 2 чизел, 7 та ҳайдов трактори таъмирланиб иш чизиғига келтирилган. Механизатор-чилангарлардан Қаҳҳор Қаюмов, Бобомурод Бобоёров, Улаш Бердиев, Шамсиддин Бойматов, Суюн Сатторовлар бошқаларга намуна бўлишмоқда. Устахонада улар учун барча шарт-шароит яратилган. Бепул иссиқ овқат, чой ташкил этилган.

Хўжаликда ғаллачилик ривожлантирилаяпти. Сабзавот, мева ва полиз маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга ҳам алоҳида эътибор бериляпти. Шунингдек, барча қишлоқларда сартарошхона, савдо дўконлари, новвойхона, чойхона, маиший хизмат шохобчалари, тегирмон, мойжувоз қурилиб фойдаланишга топширилмоқда.

Хайрулла ТЎРАЕВ,
меҳнат фахрийси.

Шўр ювиш кечикмасин

Жиззах вилояти ҳокимлигида суғориладиган ерларнинг шўрини ювишни жадаллаштириш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлди. Уни вилоят ҳокими А. Тошкенбоев бошқарди.

Йиғилишда вилоятда бу йил 45 минг гектар шўрланган экин майдони ювилиши лозимлиги, бироқ январь ойининг биринчи ўн кунлиги тугаб бораётганига қарамай, эндигина минг гектарга яқин ерга сув қуйилгани таъкидланди. Зомин, Зарбдор, Мирзачўл туманлари бу борада айниқса оқсамоқда. Вилоятнинг бир қанча туманларида ариқ-зовурларни, суғориш шохобчаларини тартибга келтириш ишлари ҳам кўнгилдагидек эмас. Бунда аввало муттасадди раҳбарлар ва мутахассислар ташаббус ва изчиллик кўрсатиши лозим.

Йиғилишда вилоят хўжаликларида шўр ювишни 5 февралгача тугаллаш чора-тадбирлари ишлаб чиқилди, бу ишларни назорат қилиш мақсадида махсус штаб тузилди.

(ЎзА).

ҚАЛОВИНИ ТОПГАНЛАР

Боёвут туманидаги сертармоқ 1-Май ширкатлар уюшмаси деҳқонлари ўтган қишлоқ хўжалик йилини ҳамма соҳалар бўйича юқори кўрсаткичлар билан якунладилар.

Деҳқончилик — ҳалолликни ёқтирадиган касб. Саховатли заминни қанчалик ардоқласанг, унинг бағрига қадаладиган ҳар бир барака уруғидан униб чиқажак ниҳолларга қалб қўринг ва меҳрингни қанчалик кўп бахшида этолсанг, албатта чеккан захматингга яраша мўл ҳосил оласан. Ер сидқидил тер тўкканни ҳеч қачон алдамаган. Бу деҳқончилик тарихида асрлар оша синалган, рад этиб бўлмайдиган ҳақиқат.

1-Май ширкатлар уюшмаси аъзоларининг ўтган хўжалик йилида эришган кўрсаткичлари туман агросаноат бўлими мутахассисларининг таъкидлашича ибратли. Лекин биз шу —натижаларнинг замирида юзлаб одамларнинг йил давомида тўккан -пешона тери, изланишлари мужассамлашганлигини эътиборга олсак, инсоннинг ақлу-идроки нималарга қодир эканлигига, ҳалол меҳнати билан улкан муваффақиятга эришиши мумкинлигига чин дилдан -иқрор бўламиз. Ширкат аъзолари Ўзбекистон замини Президентимиз таърифлаганидек беназир, саховатли эканлигини амалда яна бир бор исботладилар.

Гапни деҳқончиликнинг дебоча ҳосили, етакчи соҳалардан ҳисобланган пиллачиликдан бошласак. Эрта кўкламда ипак қурти парваришлаган пиллакорлар давлатга режадаги 3.700 килограмм ўрнига 4.200 килограмм хом ашё етказиб бердилар. Ёки йиллик режа 113 фоизни ташкил этди. Ширкат ғаллакорлари дон мустақиллигига эришиш бўйича мамлакатимиз олдида турган вазифаларни бажаришга муносиб ҳисса қўшишди. 2.133 тонна юқори навли ғалла ҳосили йиғиштириб олинди. Ҳосилдорлик 38,1 центнерни ташкил этди ва давлат режаси 117 фоизга етказиб адо этилди.

Эрта кўкламда 1135 гектар ерга чигит қадалди. Ширкат аъзолари ялпи майдонлардан 3916 тонна юқори навли пахта хом ашёси йиғиштириб олиб, йиллик пахта тайёрлаш режасини 16 иш кунида адо этдилар. Бу нафақат вилоят, балки республика миқёсида ҳам тезкорлик эди. Давлатга режадагидан ортиқча 816 тонна пахта етказиб берилди. Ҳосилдорлик 35 центнерни ташкил этди. Эътибор қилинса, белгиланганидан ортиқча уйилган пахта хирмони чоғроққина хўжаликнинг йиллик режасига тенг келади. Бу билан хўжалик режа бўйича 415 тонна ва режадан ортиқча тайёрланган пахта ҳисобидан эса 270 тонна, жами 685 тонна толани эркин тасарруф қилиш имкониятига эга бўлди. Бу — катта даромад. Айни вақтда пахтадан ажратиб олинган чигит эвазига 100 тонна ёғ, 450 тонна кунжара ва 225 тонна шрот хўжалик омборига келиб тушади.

Мазкур муваффақиятлар замирида қандай омиллар кўзга ташланади? Улар пойдеворига ўтган йили қиш ва эрта кўкламдаёқ асос солинган эди. Ўтган йили қишда чигит экишга ажратилган майдонларга яхоб суви бериш намунали ташкил этилди. Бу тадбир шўрли ерларнинг устки қатламидаги тузларни батамом эриб кетишига, ерни соғломлашишига олиб келди. Ҳамма майдонларга эгат тортилиб, чигит асосан пуштага экилди. Экиш ишлари 15 апрелгача ниҳоясига етказилди. Янги униб чиққан ғўза ниҳоллари иккитадан чинбарг чиқариши билан ўргимчаккана га қарши кураш бошланди. Шу аснода экинлар ҳашаротдан тўла муҳофаза қилинди. Агротехник ишлов, минерал ва маҳаллий озиқлантириш ишлари ўз муддатида амалга оширилди. Экинларни суғоришда ўзига хос усул қўлланилди. Бу тажриба ғўзани калта ва ўқариқлар асосида оби-ҳаётга қондиришдан иборат эди. Тадбир кутилган натижани берди. Ғўза ниҳолларининг илдизи чиримади, экинлар ғовламади, ер ҳар бир суғоришдан сўнг тез етилди. Энг муҳими, сув иқтисод қилиниб, у билан боғлиқ муамолар келиб чиқмади. Бу билан пахтанинг эрта пишиши таъминланди. Йиғим-терим ишлари вилоятда биринчи бўлиб шу хўжаликда бошланди. Пахтани машинада териб олишга алоҳида эътибор берилди. Терим агрегатлари ялпи ҳосилнинг қарийб 70 фоизини териб берди. Йиллик пахта тайёрлаш режасини биринчи бўлиб уддалаган Эркин Пиримқулов, Ахрор Ибодуллаев ҳамда Шодмонқул Аширалиевлар бош бўлган ширкатчилик бригадасида ҳосилдорлик 35,5-36 центнерни ташкил этди. Деҳқончилик ишларини намунали ниҳоясига етказишда хўжалик бошқаруви раиси Ғафуржон Алиевнинг тадбиркорлиги қўл келди. Унинг саъй-ҳаракати билан аввалдан захира қилиб қўйилган 35 тонна ёғ, 130 тонна буғдой, 85 тонна ун, 100 тонна пиёз, 100 тонна шоли ва шакар, 30 минг дона кир ювиш совуни айни пахта йиғим-терими мавсуми арафасида аҳолига тарқатилди. Бошқарув томонидан уюштирилган бу хилдаги ғамхўрлик — ижтимоий муҳофазанинг турли-туман усуллари одамлар ялпи сафарбарлигини таъминлаб, барчани аҳил фидокорона меҳнатга ундади. Ҳосил четдан ҳеч қандай ёрдамчи олинмасдан ширкат аъзоларининг ўз кучлари билан йиғиштирилди. Ҳар килограмм териб топширилган пахта тезкор ҳисоб-китоб қилиб борилгани ҳам кундалик ўсишни таъминлашда муҳим омил бўлди. Ўзаро ҳамжиҳатлик асосида иш юритиш, одамларни мунтазам равишда рағбатлантириб бориш пировард натижада хўжалик йилини ҳар томонлама самарали якунлаш имконини берди.

Даромадга қараб буромад деганларидек, бугун ширкатлар уюшмаси аъзоларининг меҳнатидан кўнгиллари тўқ, турмушлари бадастир. Ҳар бир ширкат аъзосининг йиллик даромади ўртача 20 минг сўмни ташкил этди. Бу кўрсаткич 1994 йилда киши бошига 2200 сўм эди. Даромадга қараб қишлоқларда қурилиш, ободончилик, аҳолига маданий, маиший хизмат кўрсатиш турлари йўлга қўйилган. Ўтган йили 2 та фельдшер-акушерлик шохобчаси фойдаланишга топширилди. 3-чи ширкат аҳолиси хонадонлари газлаштирилди. Қолган қишлоқларда ҳам қурилиш ва ободонлаштириш ишлари жадал давом эттирилмоқда. Хўжаликда асосий соҳа эгалари ҳисобланган — механизаторларнинг яшаш ва ишлаш шароити яхшиланяпти, ўтказилган ҳосил байрамида 300 нафардан зиёд меҳнат илғорлари қимматбаҳо совға билан тақдирландилар. Бундан руҳланган ширкатчилар қишли-қировли кунларда дала ишларини қизитиб юборганлар. Далаларда шўр ювиш, ерларни минерал ва маҳаллий ўғитларга тўйинтириш ишлари давом этаяпти. 760 гектар майдонда экилган буғдой барқ уриб ўсмоқда. Ариқ-зовурлар тозалаб бўлинди. Камтарин дарға Ғ. Алиев лўндагина қилиб, мақсадимиз 1996 йилда ўтган йилги муваффақиятларни янада мустаҳкамлашдан иборатдир, — дейди. Сўзи билан иши бир жўмард инсонлар айтдими албатта ўз сўзлари уддасидан чиқишади.

Иброҳим ТОШЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ТАЪМИРЛАШ МУАММО ЭМАС

Наманган вилояти хўжаликлари трактор ва бошқа қишлоқ хўжалиги техникаси ёқилғи аппаратларини таъмирлаш бўйича эндиликда қийналмайдиган бўлди. Вилнюсдаги «Куро-аппаратура» акционерлик жамиятининг мадади ва ёрдами туфайли Косонсой шаҳрида ёқилғи аппаратларини таъмирлаш заводи ишга тушди. Литваликлар бу корхонани зарур жиҳозлар, машина!ускуналар билан таъминлашни ўз зиммаларига олишди.

Фойда лойиҳанинг иккала қатнашчилари ўртасида тенг бўлинади. Унда Ўзбекистон томонидан Наманган вилоят «Қишлоқхўжаликтаъминоттиклаш» давлат-кооператив бирлашмаси иштирок этмоқда. Мутахассислар ҳисоб-китобига кўра, ҳамкорлар сарфлаган маблағ қисқа вақтда қопланади. Янги корхонанинг ишлаб чиқариш фаолиятидан кирителаётган фойда йилига 2 миллион АҚШ долларига етади. Аммо бу ҳам чегара эмас:»Куро-аппаратура» акционерлик жамияти яқин вақт ичида Наманган вилоятига мазкур корхонада тайёрланадиган турли эҳтиёт қисмлар ва халқ истеъмол молларини етказиб беради.

Корхона жамоаси ҳозирча фақат Наманган вилоятининг дастлабки буюртмаларини бажара бошлади. Корхона лойиҳадаги қувват билан ишлай бошлагач ва Самарқанддаги филиали ишга туширилгач, бутун республика миқёсида ёқилғи аппаратларини таъмирлашга бўлган эҳтиёжини қондира олади.

ТЎРТ РАИС НЕГА ИШДАН БЎШАТИЛДИ?

Шеробод тумани хўжаликлари раҳбарлари фаолиятига бир назар

Шерободда сўнгги йилларда иш орқага кетди. Хусусан, ўтган йили туман бўйича давлатга ғалла, пахта топшириш режалари бажарилмади. Пахтанинг салмоғи 1994 йилга нисбатан 8 минг тоннага камайди. Асосий тармоқда йиллик режа 77 фоизда қолиб кетди. Сабабини суриштирсангиз туман ҳокимидан тортиб то хўжаликларнинг раҳбару мутахассисларигача: «Сув кам, шу боис ишлар юришмаяпти», деб жавоб қилишади.

Шеробордликлар оби-ҳаётдан қийналишаётгани рост. Боз устига юк оғир: ғалла билан пахтаси 40 минг гектар атрофида. Шунча экинни суғориш, озиқлантириш, такрорий экинни эплаш оғир кечаётганлиги сир эмас. Бироқ хўжаликлардаги шароит билан танишиб пахтакорлар, ғаллакорлар, тажрибакорлар фикрини олгач, шундай хулосага келдик, турли узрли сабабларни рўкач қилиш одат тусига кирганлиги, ўзаро талабчанлик, қатъиятлик сусайганлиги тадбиркорлик, ташаббускорликка тўғаноқ бўлаяпти. Баъзи етакчилар янгича шароитда ишлашга тайёр эмас. Президентимиз Ислом Каримов халқ депутатлари Самарқанд вилоят Кенгаши сессиясидаги нутқида таъкидлаганидек, ҳамма гап хўжалик раҳбарларида, уларнинг ташаббускорлиги ва янгича ишлашга иштиёқмандалигида. Раҳбар ташкилотчи, сезгир ва эпчил бўлса, имконият излайди. Бахтга қарши мазкур тумандаги айрим раҳбарлар ўзибўларчиликка кўникиб кетиб, эскича иш қолипидан чиқолмаётганликларини ҳаётнинг ўзи тасдиқлади. Акс ҳолда (майли режа ҳақида гапирмайлик) ғалачилик, пахтачиликда бу даражада паст натижага эришилмасди.

Мисолларга эътиборни қаратайлик. Эшбой Бердиев номли жамоа хўжалигида ўтган йили режадаги 42 центнер ўрнига гектаридан бор-йўғи 13 центнердан пахта олинди, холос. Сабаби кузги-қишки тадбирлар вақтида, сифатли ўтказилмади. Замин маҳаллий ўғитга тўйинтирилмади. Долопон дорисини унутишгани сабабли далаларда бегона ўт кўпайди. Ер — бебаҳо бойлик. Унинг ҳар қаричини эъзозлаган деҳқонгина эъзозланади. Бу хўжаликда заминга муносабат масаласида жиддий хатоларга йўл қўйилди. Йиллар мобайнида ўзибўларчилик, сансалорлик туфайли катта майдонларнинг умри зое ўтказилди. Далалар орасидан ўтган ариқ-зовурлар вақтида тозаланмади. Оқибатда сизот сувлар сақланиб қолаверди. Кишилар, раис Б. Абдулҳакимов бебаҳо бойлик деҳқончилик учун яроқсиз бўлиб қолаётганлигини кўра-била туриб шошилинч чора-тадбирлар кўришмаган. Пировард натижада бир минг гектар ерни тамоман шўр босиб, яроқсиз ҳолга келган. Хуш, бунининг уволи кимнинг бўйнига?

Ўринли савол: хўш, бир хил шароитда ишлаётган, экинлари бир ариқдан сув ичаётган баъзи фидокорлар қандай қилиб юқори натижага эришишаяпти? Эътиборни Н. Муродов номли жамоа-ширкатлар уюшмасига қаратайлик. Хўжалик заршуносларига ўтган йили 2.128 гектар ерда деҳқончилик қилиб, баракали ҳосил етиштирдилар. Ҳосилдорлик гектарига 37 центнер ўрнига 42 центнерни ташкил этди. Давлатга 8963 тонна юқори сифатли хом ашё топширилиб, режа 115 фоизга бажарилди. 15 та ширкат уюшмасининг ҳаммаси ваъдага вафо қилди. Раҳбарга кўп нарса боғлиқ, деган гапнинг нақадар тўғрилигига бу ерда яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Раис Шоди Беккелдиев ташкилотчи, тадбиркор, қатъиятли, айни пайтда одамлар ташвиши билан яшайдиган раҳбар, пахта илмини пухта ўзлаштирган, ғаллачиликда бой тажриба тўплаган мутахассисдир. Қолоқ хўжаликни илғорлар сафига олиб чиқиб, эндигина меҳнатининг роҳатини кўраман деганида Н. Муродов номли жамоа хўжалигига ўтиб ишлашни таклиф қилишди. Сабаби икки йилдан буён иш юришмаётганди. Шоди ака инсон омилига эътиборни кучайтирди. Меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш, барча соҳани бирдек ривожлантиришни бурчи деб билди. Ҳар бир тадбирни Шоймардон Қудратов, Мамат Уролов, Болтош Холмуродов каби дарғалар билан бамаслаҳат амалга оширди. Ўзи бир гуруҳ жонкуярлар билан Россияга бориб қувурлар, қурилиш материаллари келтиришга муваффақ бўлди. Кези келганида талашиб-тортишиб хўжалик ҳудудидаги деярли барча қишлоқларни газлаштирди, хонадонларни ичимлик сувига баҳраманд қилди. Йўллар асфальтланди. Тадбиркор раҳбар мактаблар, ҳаммомлар, саломатлик масканлари қурдирди. Эндиликда бу ерда 3 та кинотеатр, клуб, истироҳат боғи, сартарошхоналар, этикдўзлик устахоналари, ошхоналар эл хизматида. Одамлар мева, сабзавотга ёлчишди. 200 гектарлик боғда мўл-кўл ноз-неъмат етиштирилди. Ўтган йили аҳолига 480 тонна ун, 400 тонна буғдой, 150 тонна ёғ, 8 тонна шакар, 40 тонна макарон тарқатилди. Хонадон чорваси ем-хашак билан таъминланди.

— Кўтаринки кайфиятда ишлашимизнинг яна бир омили — ажойиб уйларга эга бўлганлигимиздир, — дейди соҳибкор Жума Усмонов. — Сўнгги йилларда 200 га яқин оила ҳовли тўйларини ўтказишди. Раиснинг шахсан ташаббуси билан кичик корхона қуриб ишга туширилди. Кўпгина қишлоқ аёллари иш билан таъминландилар.

Н. Муродов номли хўжаликда ҳар бир киши баҳонани йиғиштириб омилкорлик, ташаббускорлик кўрсатиб ишламоқда. Улар дон етиштиришда ҳам намуна. Ўтган йили хўжалик 4427 тонна сара дон йиғиштириб олди. Давлатга 3350 тонна бошоқли дон топширилди. Қолаверса шоли, сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева-чева, пилла, гўшт, сут етиштириш юзасидан қабул қилинган режалар ҳам зиёдаси билан адо этилди. Бунда эътиқодли, билимдон, ишнинг қаловини топабилаётган мутахассислар қатори раис Шоди ака Беккелдиевнинг муносиб ҳиссаси бор. У билан илғор тажриба хусусида фикрлашдик.

— Кузги-қишки тадбирларни вақтида, сифатли ўтказишга зўр берамиз, — ҳикоя қилади раис. — Замин ҳашар йўли билан маҳаллий ўғитга тўйинтирилади. Чигитни пуштага экамиз. Декабрда эгат олиб қўйиш асқотади. Барака уруғини қадаш олдидан чигит суви берилади. Муҳим тадбир ҳеч қачон 10 апрелдан кечиктирилмайди. Ҳар йили июль ойининг иккинчи ярмидан жазирама бошланади. Бир гектарга 300 килограмм аммофос, 500 килограммгача азот, 200 килограммгача калий ўғитлари солишни қатъий қоидага айлантирганмиз. Жазирамагача ғўза баргини чилпишни ниҳоясига етказамиз. Шунда ўсимлик бор кучини ҳосилга беради. Шу тариқа ғўзаларда ҳосил тугунчалари сақланиб қолинади. Бизда Омон Маматрайимов исмли ажойиб механизатор бор. Аргентинада икки йил ишлаб бой тажриба тўплаган бу тадбиркор мактабидан барча баҳраманд. Оз сув билан кўп майдонларни суғориш, қатор ораларига сифатли ишлов беришни таъминлашга барча бирдек масъул. Шу боис ҳар йили юқори ҳосил олишга эришаяпмиз. Юсуф Тоғайназаров, Райим Бобоқулов, Яраш Шарипов, Урмон Чориев каби ташаббускор деҳқонлар етакчилик қилаётган ширкатларда пахтадан гектарига 44-48 центнердан қимматли хом ашё йиғиштириб олинди. Фикримча, баъзи хўжаликларда тажриба мактабига, кузги-қишки тадбирларни вақтида, сифатли ўтказиш, меҳнатни рағбатлантиришга лозим даражада эътибор берилмаяпти.

Н. Муродов номли хўжалик билан ёнма-ён жойлашган Улаш Туропов номли жамоа хўжалигида бўлганимизда тадбиркор раис юз марта ҳақ эканлигига ишонч ҳосил қилдик. Бу ерда 23 минг аҳоли истиқомат қилади. 3 минг киши далада ишлайди. Бироқ ҳал қилувчи дамларда ҳамжиҳатлик, ялпи сафарбарлик таъминланмаяпти. Раис Тошмамат Урунов ҳал қилувчи дамларда ташкилотчилик, шахсий ибрат кўрсатмади, оммани ортидан эргаштиролмади. Муаммолар қалашиб ётганлиги етмаганидек баъзи кишиларнинг гинахонлиги, бир-бирларининг устидан ёз-ёзлар дард устига чипқон бўлди. Йиғим-теримда ялпи сафарбарлик таъминланмади. Пахтачиликда йиллик режа 77 фоизда қолиб кетди. Яна юқоридаги гапга қайтамиз. Агар ишда мустаҳкам интизом, ҳамжиҳатлик, мақсад сари сидқидил интилиш бўлса, тадбирлар вақтида, сифатли амалга оширилса, Шеробод шароитида, хусусан мазкур хўжалик далаларида яхши ҳосил етиштирса бўлади. Шу фикрнинг исботи сифатида яна мисол келтирайлик. Хўжаликнинг Ускин Аҳмедов етакчилик қилаётган ширкат заршунослари мавжуд имкониятлардан айниқса сувдан унумли фойдаландилар. Ҳосил тақдири ҳал бўлаётган кезларда жамоанинг барча аъзоси кечаю кундуз даладан кетмади. Ҳар бир ниҳолни қалб қўри билан парваришлашди. Натижада ҳосилдорлик гектарига 5 центнерга оширилиб 50,2 центнерга етди. Қабул пунктларига 451 тонна юқори нав хом ашё топширилди.

Бахтга қарши иқтисодий ислоҳотларни изчил амалга ошираолмаган 14 та ширкат деҳқонлари доғда қолишди. Нурбой Наманов, Ашир Останоқулов, Тўра Чориев, Сулаймон Мавлонов каби ширкат бошлиқлари қийинчиликларни омилкорлик билан енга олмадилар. Ерларнинг мелиоратив ҳолати ёмонлиги, техника соз созланмаганлиги ва энг муҳими ҳар ким ўз ҳолича иш юритаётганлиги қимматга тушди.

Улаш Туропов номли хўжалик раҳбари, етакчи мутахассислар ҳали банк фаолияти, маркетинг, кредит, солиқ, инвестиция ва реклама соҳасида етарли билим ва тушунчага эга эмасликлари маълум бўлди. Бошқа соҳалар қатори чорвачилик ҳам издан чиқди. Соҳа хусусийлаштирилган бўлса-да, аслида ҳеч нарса ўзгармади. Кўп ўтмай иш тамоман орқага кетди. Қорамол бош сони, сигирлар маҳсулдорлиги камайди. Давлатга гўшт топшириш режаси ўлда-жўлда қолди. Сутчилик ҳақида гапирмасак ҳам бўлади. Гап шундаки, раҳбарлар, хусусан раис муҳим ишни пухта тайёргарлик кўрмай амалга оширган. Хусусийлаштирилган фермаларни озуқа билан таъминлаш, наслчилик ишларини ривожлантириш, маҳсулотни қайта ишлаш масалалари пухта ўйлаб кўрилмаган. Мана энди ҳаммалари айбни кимга тўнкашни билмай хуноб бўлиб юришибди.

Туманнинг ўзига хос деҳқончилик анъаналари, йиллар мобайнида шаклланган тажрибалари ва ўз иқлим шароитидан келиб чиққан деҳқончилик мактаби мавжуд. Ана энди шеробoдликлардан сўрашга ҳақлимиз: бу қутлуғ мактаб сабоқлари қаерда қолди?

Шубҳасиз пахтачилик, ғаллачиликдаги камчилик ва нуқсонлар туман ҳокимлигининг ташкилотчилик, ижро интизоми, хўжалик раҳбару мутахассисларидан топширилган ишнинг бажарилиши устидан талабчанликни бўшаштириб юборганлиги оқибатидир. Эндиликда сабоқлардан тўғри хулосалар чиқаришга ҳаракат қилинаяпти. Кадрларга нисбатан талабчанлик оширилди. Иқтисодий ислоҳот моҳиятини тўла тушуниб етмаган, замонавий раҳбарга хос фазилатларни намоён этолмаган «Таллашхон», Усмон Юсупов номли, Эшбой Бердиев номли, Улаш Туропов номли жамоа хўжаликларининг раислари Норбўта Хайитов, Абдуғани Тўхтаев, Бойбури Абдулҳакимов, Тошмамат Урунов вазифаларидан бўшатилдилар.

Бу йил шеробoдликлар 48 минг тонна ғалла етиштиришлари керак. Бунинг учун фидокорона меҳнат қилиш зарур. Истагимиз — тушкунликка тушмай, Яратгандан яхши кунларни сўраб, ҳамжиҳат ишламоқдир. Ахир, сендан ҳаракат, мендан баракат, нақли бекорга айтилмаган!

Миргиёс ҚАЮМОВ.

Йил сабоғи, эл сўроғи

Зарбдор туманида қишлоқларни газлаштиришга катта эътибор берилмоқда. Ҳозир 98 фоиз хонадон газлаштирилган. Тоза ўруғ, Булоқбоши, Сутбулоқ қишлоқлари фуқаролари учун Янги йил қувончи бошқача бўлди: 400 дан ортиқ хонадонда зангори олов ёқилди.

СУРАТЛАРДА: 1. Рамазон [illegible] Булоқбоши қишлоғида уруш ва меҳнат фахрийси Қулназаров [illegible]. 2. Каромат Саидназарова хонадонида байрам.

Б. ТЎРАЕВ олган суратлар (ЎзА).

ТАДБИРКОР ФАХРИЙЛАР

Аграномлик Журабек Аҳматовга ота касб. У қишлоқ хўжалиги олий ўқув юртини тугатгач, жамоа хўжаликларида кўп йил агроном бўлиб ишлаб, деҳқончиликнинг барча сир-асрорларини яхши билиб олди. Касби-коридан бахтини топди.

Бўрноғи йили у пенсияга чиқди. Аммо деҳқончиликда суяги қотган Жўрабек ака уйда бекор ўтира олмади. Ишбилармонлик ва тадбиркорлик ҳисси уни хайрли ишга қўл уришга даъват этди.

Агроном ўз атрофига тажрибали деҳқонларни тўплаб фахрийлар деҳқон хўжалигини очиш ташаббуси билан чиқди. Унинг бу саъй-ҳаракати Сирдарё вилоят фахрийлар корхоналари бирлашмаси томонидан қўллаб-қувватланди.

Йигирма бир кишилик бу деҳқон хўжалиги «Нуроний» кичик корхонаси сифатида иш бошлади. Унга Гулистон туманидаги «Октябрь» жамоа хўжалигидан катта ер майдони ажратиб берилди. Кичик корхона деҳқончилик ва дончилик билан шуғулланишга киришди.

— Ўтган 1995 йил «Нуроний» бирлашмаси учун ютуқлар йили бўлди, — дейди биз билан суҳбатда Сирдарё вилоят фахрийлар корхоналари бирлашмаси бошқарувининг раҳбари Ғайбулла Хўжақулов. — Деҳқон хўжалигининг 34 гектарлик пахта далаларида 95 тонналик оқ олтин хирмони уйилди. Бу режала кўзда тутилганидан уч фоиз кўп.

Хўжалик ғаллакорларининг ҳам юзлари ёруғ. 36 гектарлик ғаллазорда ўриб-йиғиб олинган буғдой 90 тоннани ташкил этди. Бундай ютуққа эришишда Ғайбулло Бердиев, Холбек Файзуллаев, Баҳром Мирзараҳимов каби ишбилармон фахрийларнинг кўп меҳнати сингди. Бу йил ҳам ғалладан мўл ҳосил олиш кўзда тутилган.

— «Нуроний» кичик корхонаси ўзининг иссиқхона хўжалигига ҳам эга, — дейди деҳқон хўжалиги фахрийлари сардори Ж. Аҳматов.

Кичик корхоналарга кенг йўл

— Ўтган йили 40 минг туп помидор кўчати етиштирилди ва жамоа хўжаликларига пешма пеш етказиб берилди. Тўлғон Усмонова, Турдибой Қудратов, Хурсанд Хўжаёрова каби миришкорлар иссиқхонада тер тўкиб ишлаб, кичик корхона даромадига даромад қўшдилар.

Деҳқон хўжалиги кўрган даромаднинг бир қисми Гулистон туманидаги уруш ногиронларига, кам таъминланган оилаларга ёрдам тариқасида берилди. 80 килограмм буғдой ёлғиз яшаётган оилаларга тортиқ қилинди. Шунингдек, турли байрамларга маълум миқдорда маблағ ажратилди.

Сирдарё вилоятида ҳозир 17 та фахрийлар кичик корхоналари ишлаб турибди. Улар асосан халқ истеъмоли моллари, озиқ-овқат маҳсулотлари, уй-рўзғор буюмлари тайёрлаш билан шуғулланмоқдалар. Деҳқончиликка ихтисослаштирилган кичик корхоналар сони ҳам ортиб бормоқда. Ўтган йилнинг ўзида бундай пенсионерлар корхоналаридан бештаси ишга тушди. Сирдарё туманида бунёд этилган деҳқон (фермер) хўжалигига уста деҳқон Т. Юсуфалиев раҳбарлик қилмоқда. «Умид» фахрийлар фермер хўжалиги эса Мирзаобод туманида фаолият кўрсатмоқда. Гулистон шаҳрида очилган Раъно кичик корхонаси эса чорвачилик ва шоличилик билан шуғулланмоқда.

Меҳнатобод туманида бунёд этилган деҳқон-хўжалик корхонаси ҳам ўзи маҳсулотлари билан кўпчиликка яхши танилиб қолди.

Жорий йилда вилоятдаги фахрийлар кичик корхоналари сони 25 тага етказилади. Улар ўзимизда ишлаб чиқариш имконияти бор маҳсулотларни аҳолига етказиб берадилар.

Ҳа, нуронийлар корхоналари бугунги бозор иқтисодиёти талабларига мос равишда омилкорлик ва тадбиркорлик билан иш юритиб, республикамиз иқтисодиётига ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Акбар АЛИЕВ,
республика «Нуроний» бирлашмаси ахборот маркази бошлиғи.

МАДАНИЙ-МАИШИЙ МАРКАЗ

Қишлоқ аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатишни талаблар даражасида ташкил этиш долзарб вазифа. Айниқса пойабзал тикиш ва таъмирлаш, маданий-маиший асбоб-ускуналарни, кир ювиш дастгоҳи, мебелларни таъмирлаш, кимёвий тозалаш, ижарага бериш бўйича маиший хизмат турларини кескин кўпайтирмоқ зарур.

Тумандаги 13 та жамоа хўжалигида фуқаролар йиғинлари кенгаши раҳбарлигида маданий-маиший марказлар қурилиши бошлаб юборилди. Қизилқоқир, Нурсух, Шўрсув ва Яккатут фуқаролар йиғини раҳбарлигида маиший ва савдо шахобчаларини қуриш ишлари жадаллаштирилмоқда. «Ғаниобод» ширкатлар уюшмаси Конизар қишлоғида янги кўркам маданий-маиший-савдо марказини қуриб фойдаланишга топширди. 15 шахобчадан иборат бўлган маданий-маиший-савдо маркази аҳолининг талаб ва истакларини бажо келтирмоқда. Бу ерда 14 хил турдаги истеъмол маҳсулотлари сотиляпти. Ошхона, дорихона, хўжалик ва саноат моллари дўконлари, «Наргиза» тикувчилик цехи, қассобхона, темирчилик, этикдўзлик цехи, хусусий новвойхона халқ хизматида. Маданий-маиший-савдо маркази чиройли безатилган. Комплекснинг лойиҳасини туман архитектури Баҳодир Хўжаматов яратган. Конизор фуқаролар йиғини раиси Маҳмуджон Ҳамидов раҳбарлигида фуқаролар Раҳматулла Усмонов, Замира Камилова, Абдувоққос Абдулхаев, Анваржон Ёқубов, Аҳмаджон Султонов, Муроджон Мирзаев ўз жамғармалари ҳисобига бу марказни қуришди. Бинокорлик буюртма ишларини 98, 107, 559-қурилиш ташкилотлари бажарган.

— Келгусида, — дейди Конизар фуқаролар йиғини раиси М. Ҳамидов, — бозорча ташкил этамиз. йўлларни кенгайтирамиз. Бизнинг «Ғаниобод» жамоа хўжалигида 18200 нафар аҳоли бор. 4147 хонадон тўлиқ газлаштирилган. Ўтган йилда жамоа хўжалиги 2709 гектар майдондан 31 центнердан пахта ҳосили олди. Даромад яхши бўлди.

Маданий-маиший марказлар қуриш Даштҳасан, Даштчўлпон, Қушқўноқ, Қулибек, Ҳайдарободда ҳам бошланди.

— Туманда аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи тадбиркорлар уюшмаси тузилди, — дейди туман ҳокимининг ўринбосари Одилжон Зоҳидов, — бу уюшма жойларда маиший хизмат турларини, сифатини назорат қилади, хусусий дўконларга товарлар харид қилиб олишда кўмаклашади. Туманда 80 фоиз дўконлар хусусийлаштирилган. Аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи 12 та кичик корхона бор. Уларда бичиш-тикиш, мусаввирлик, сартарошхона, пойабзал таъмирлаш, тикиш, радио-телевизор устахоналари халққа беминнат хизмат кўрсатмоқда.

Р. МЕЛИБОЕВ.

РИЗҚ-РЎЗ САРЧАШМАСИ

ЧОРВА НАСЛЧИЛИГИНИ ЯХШИЛАШ ОМИЛЛАРИ

Чорвачилик — Ўзбекистон қишлоқ хўжалигида асосий тармоқлардан ҳисобланади. Шу боис уни ривожлантириш, озуқа манбаини мустаҳкамлаш, аҳолининг чорвачилик маҳсулотлари — гўшт, сут ва тухумга бўлган талабини қондириш муҳимдир. Чорвачилик тармоғидаги қорамолчилик фермаларини давлат тасарруфидан чиқариб, хусусийлаштириш, фермер хўжаликларини ташкил қилиш маҳсулот етиштиришни кўпайтириш ва одамларни гўшт, сут ва тухум билан таъминлашни яхшилашда қўйилган далил қадам бўлди. Бироқ бу борада ҳали муаммолар бисёр. Молларни сақлаш, озиқлантириш қоидаларига риоя қилмаслик, наслчилик ишининг ёмонлиги, молларнинг ҳар хил касалликларга учраётганлиги маҳсулдорликнинг пасайиши ва бош сони камайишига сабаб бўлмоқда. Буларнинг ҳаммаси чорвадорлар, олимлар ҳамда наслчилик ишлари билан шуғулланувчи мутахассислар олдига ўта муҳим вазифани қўйди. Мутахассисларнинг саъй-ҳаракатлари молларни озиқлантириш, озуқа манбаини мустаҳкамлаш, моллар маҳсулдорлигини оширишда наслни яхшилаш, сермаҳсул подалар яратишга йўналтирилиши керак.

Фан ва илғор тажрибалар гўшт, сут ва тухум етиштиришни яқин йиллар ичида жадал ривожлантириш имконияти мавжудлигини кўрсатиб турибди. Вазирлар Маҳкамаси 1995 йил 12 июлда «Чорвачиликда наслчилик ишларини яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди. Бу муҳим аҳамиятга эга бўлган ҳужжатдир. Ушбу қарорда Андижон, Наманган, Самарқанд, Тошкент ва Фарғона вилоятларида биттадан давлат қорамолчилик йўналишидаги наслчилик заводларини ташкил этиш, ҳар бир наслчилик заводига юқори маҳсулдор қора-ола зотли 500 бошдан ғунажин ва сунъий қочиришда фойдаланиш учун 50 бош наслдор буқа келтириш кўрсатилган. Бу маҳсулдорликни оширишда ва моллар бош сонини кўпайтиришда асосий омилдир. Ем-хашак етиштириш учун шартли ҳар бош наслдор молга бир гектардан ер ва давлат ресурсларидан ҳар бош молга бир тонна шрот ажратиш ҳам назарда тутилган. Чорвачиликда идоравий бўйсуниш ва мулкчилик шаклларидан қатъий назар, барча корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларда, шунингдек аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларида наслчилик ишларига тааллуқли қонунлар ва бошқа меъёрий ҳужжатлар бажарилишини назорат қилиш учун Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузурида «Чорвачиликда наслчилик ишлари Давлат инспекцияси» ташкил этилди. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоят ҳокимлари ҳузурида ҳам шундай инспекция ташкил этилмоқда. Уларнинг асосий вазифаси республика чорвачилигида наслчилик ишлари бўйича қонуний ҳужжатларни тайёрлашда фаол иштирок этиш, давлат дастурини ишлаб чиқиш, уларнинг амалга оширилиши устидан давлат назоратини ўрнатиш, фан ютуқлари ва илғор тажрибаларни ишлаб чиқаришга тадбиқ қилишни таъминлашдир.

Шуни айтиш керакки, Ўзбекистонда сут, сут-гўшт йўналишидаги қорамол зотларининг (қора-ола, швиц, қизил чўл, бушуев) ирсий имконияти анча юқори. Агар озуқа едириш ва парваришлаш рисоладагидек бўлса ҳар бош сигирдан камида 3000—3500 килограммдан сут олиш мумкин. Бироқ ҳозир бу имкониятнинг 55-60 фоизидан фойдаланилмоқда.

Ҳозир кенг кўламли селекция концепцияси шаклланмоқда. Лекин аввало унинг бир қатор ташкилий муаммоларини ҳал қилиш лозим. Хусусан, бош селекция марказини яратиш даркор. Ҳозирги бозор иқтисодиётига ўтиш даврида хусусийлашган чорва фермалари, шахсий ва ёрдамчи хўжаликлар, умуман барча турдаги хўжаликлар молларининг насл сифатини яхшилаш, маҳсулдорлигини оширишда селекция ютуқларидан унумли фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга. Бу тармоқда наслчилик ишини янги поғонага кўтаради.

Мамлакатимиз иқлим шароитида асосан тўртта сут ва сут-гўшт йўналишидаги (қора-ола, швиц, қизил чўл ва бушуев) қора-мол зотларини кўпайтириш режалаштирилган. Булар турли вилоятлар иқлим шароитларига яхши мослаштирилган.

Ҳозир қора-ола ҳамда қўнғир (швиц) зотли молларнинг энг сермаҳсули бизда. Буни селекция ютуғи дейиш мумкин. Айниқса, бушуев зоти эътиборга молик. У Мирзачўлнинг ўта кескин ўзгарувчан иқлим шароитида яратилган ноёб сут йўналишидаги зотли мол бўлиб, касалликларга ўта чидамлилиги билан ажралиб туради. Бизнингча, қорамолчилик билан шуғулланмоқчи бўлган фермер хўжаликлари мазкур зотни танлашса адашмайдилар, чунки улар маҳаллий шароитга яхши мослашган бўлиб, сутининг серёғлилиги (4,0 фоиздан зиёд), оқсиллиги (3,5 фоиз) ва ундан юқоридир. «Қизил шалола» (Тошкент), «Янгиобод», «Гулистон», Ж. Маманов номли хўжаликлар подаларида ҳар бош сигирдан 3000—4000 кг сут соғиб олиняпти. Сигирларининг тирик вазни 440-540 килограмм, буқаларининг вазни 750-1000 килограммга етади.

Республика аҳолисининг тиббиёт меъёри бўйича сут ва сут маҳсулотларига бўлган талабини қондириш учун 6825 минг тонна сут ишлаб чиқариш лозим. Ўрни келганда айтиб ўтиш лозимки, республикада сут ва гўшт ишлаб чиқариш учун имкониятлардан тўла фойдаланилмаётир. Маҳсулот ишлаб чиқариш, уни давлатга сотиш, моллар сонини кўпайтириш, уларнинг маҳсулдорлигини ошириш, озуқа манбаини мустаҳкамлаш, наслчилик ишларини тўғри ташкил этиб, унинг самарадорлигини ошириш, чорвадорларнинг унумли меҳнат қилиши учун шароит яратиш ишлари қониқарсиз ташкил этилган. Шу боис мулкчилик шаклидан қатъий назар, барча турдаги хўжаликларда тармоқни ривожлантириш тадбирлари дастурига қуйидагиларни киритмоқ жоиз:

Тажриба, таҳлил, таклиф

— чорвачиликда моллар ва урғочи моллар бош сонини барқарор сақлаш ва урғочи моллар бош сонини ошириб бориш; моллар зотдорлиги ва маҳсулдорлик сифатларини яхшилаш, ҳамма турдаги хўжаликларни сермаҳсул буқалар билан таъминлаш; подадаги сигирлар салмоғини мавжуд 26 дан 40-45 фоизга етказиш, бунинг учун ёш молларни парваришлаш орқали ҳар 100 бош сигир ҳисобига 30-35 фоиз ғунажин етиштириш; хўжаликлардаги наслга яроқсиз бўлган таналар, подаларда қисир қолган сигирларни хўжаликлараро бўрдоқичилик корхоналарига топшириш, у ерда жадал боқиб, сергўшт зотлар (шароле, санта гертруда, герефорд) билан чатиштириб гўштбоп бузоқлар олиш ва бўрдоқига боқиш;

— чорвачиликнинг озуқа манбаини мустаҳкамлаш мақсадида республикада етиштирилаётган шрот ва шелухани чорвачилик заруратига йўналтириш.

Моллар ирсий имкониятларини яна ошириш учун барча тоифадаги хўжаликларда сунъий уруғлантирилаётган моллар бош сонини мавжуд 35-40 фоиздан 65-70 фоизга етказиш.

Хўжаликлар, умуман чорвачиликда пода ташкил қилиш асосий муаммолардандир. Деҳқон (фермер) хўжаликларида пода 30-100 бош сигирдан иборат бўлса мақсадга мувофиқ ҳисобланади. Хўш, уни қандай ташкил қилиш керак? Биринчи галда, асосий эътибор бузоқларни парваришлашга қаратиш керак. Бунда кунлик ўртача ўсиши, соғлиғи, зоти эътиборга олинади. 12 ойдан кейин ўсишдан қолган, касалланган, ташқи тузилишида нуқсонлари бўлган бузоқлар сигир етиштиришга яроқли эмас.

Иккинчи босқичда таналар 17-18 ойлигида, яъни тирик вазни 380-400 килограммга етганда сунъий қочиришга танланади. Бунда бутун тананинг ривожланиши, ҳатто мугизининг мустаҳкамлиги ҳам ҳисобга олинади. Тирик вазни 350 килограммдан кам бўлган таналарни сут йўналишидаги подани тиклашга қўшмоқ мумкин эмас. Чунки, улар мўлжалдаги маҳсулотни бера олмайди.

Ғунажинлар буғозлик палласининг 5 ойидан бошлаб туғишга ва сут бериш даврига тайёрланади. Танлашнинг учинчи босқичи ғунажинлар туққандан кейин учинчи ойда ёки биринчи сут бериш даври тамом бўлгач амалга оширилади. Сути, ундаги ёғ миқдори, елиннинг шаклига қараб сигирлар танланади. Улар тирик вазни зотига қараб 450-500 килограмм, сути 3000-3500 килограмм, сутдаги ёғ миқдори 3,8 фоиздан кам бўлмаслиги керак. Елини косасимон ёки думалоқ шаклда яхши ривожланган бўлиши лозим. Мазкур талабларга жавоб бермаган сигирлар яроқсиз ҳисобланиб, улардан насл олинди.

Наслчилик ишларини тўғри ташкил қилмасдан туриб сермаҳсул сигирлар подасини яратиш мумкин эмас. Мулкчилик шаклидан қатъий назар, барча шаклдаги хўжаликларда наслчилик ҳисоботларини юритиш мақсадга мувофиқдир. Бунда наслдор буқалар учун албатта «Насллик буқа варақаси» (МОЛ-1) тўлдирилиб, унга туғилган вақти, жойи, шажараси, ривожланиши ва ўлчамлари, шунингдек аждодлари тўғрисидаги маълумотлар қайд қилиниши зарур. Ҳар бир ғунажин ва сигирга «Наслдор сигир ва ғунажин варақаси» (МОЛ-2) тўлдирилиб, унга ҳам МОЛ-1 даги маълумотлар қайд қилиниб, биринчи туғиш ёши, сигирнинг маҳсулдорлиги қайд қилинади. Умуман сигирларнинг сут бериш давридаги маҳсулдорлиги, тирик вазни ва елинининг хусусиятларини ёзиб бориш зарур.

Хўжаликларда наслчилик ишларини аниқ ҳисобга олиб бориш учун молларни маълум белгилар билан тамғалаш керак. Қўйилган белгилар аниқ бўлиши зарур.

Ҳозир кўпчилик хўжаликларда подадаги сигирлар салмоғи 25 фоиздан ошмаяпти. Ҳар хил касалликлар сабабли кўплаб қорамоллар, айниқса сигирлар нобудгарчилигига йўл қўйилмоқда. Подани тиклаш ишлари пастлигича қоляпти. Натижада ҳар 100 бош сигир ва ғунажиндан бузоқ олиш 74 бошни ташкил қиляпти. Бу кўрсаткич кўпгина хўжаликларда 50 бошдан ҳам ошмаяпти.

Молларнинг кўплаб қисир қолиши, сунъий қочириш хоналарининг қониқарсиз ишлаши, уларнинг зарур мутахассис ходимлар билан таъминланмаганлиги натижасида ҳар йили ўртача 20-25 фоиз сигирлар ва қочириш ёшидаги 40-60 фоиз таналардан бузоқ олинмаяпти. Ваҳолонки, четдан мол олиб келишнинг кескин камайиши ўзимизда етиштирилган моллар наслини яхшилашни тақозо этади. Шуни ҳисобга олиб наслли ёш моллар етказиб беришни 140 минг бошдан 300 минг бошга етказиш лозим.

Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш муносабати билан шахсий деҳқон (фермер) ва хусусийлаштирилган хўжаликлар чорвачилиги жадал ривожланмоқда. Ишлаб чиқилган илмий усулларни амалиётда кенг қўллаш билан бирга тармоқни янада юксалтиришнинг самарали йўлларини излаш лозим. Ана шунда кўзланган натижага эришиш, аҳоли дастурхонини чорва маҳсулотлари билан тўлдириш мумкин бўлади.

К. МАДАМИНОВ,
Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик вазирлиги чорвачиликда наслчилик ишлари Давлат инспекцияси бошлиғи.

Усмон Юсупов туманидаги «Жейнов» жамоа хўжалиги Қашқадарё вилоятида йирик хўжаликлардан бири ҳисобланади. Хўжаликнинг «Оқбулоқ» сут-товар фермасида 883 бош қорамол парвариш қилинмоқда. Шундан 200 боши соғин сигирлардир.

СУРАТЛАРДА: 1. Хўжаликнинг озуқакорлик бригадаси бошлиғи Ашурбой Рўзимаҳмедов ўғли Ҳамро билан. Уларнинг чеҳрасига разм солиб «Лавлаги бундай бўпти!», деган маънони уқиб оласиз. 2. Ферма замонавий бостирмасининг умумий кўриниши.

Ш. ШАРОПОВ олган суратлар. (ЎзА).

СОН ЭМАС, СИФАТ КЕРАК

ФАРҒОНА вилоятида деҳқон-фермер хўжаликларини ривожлантириш борасида бир мунча натижаларга эришилди. Мулкчиликнинг янги шаклига ўтиб ишлаётган кўплаб хўжаликлар ўзига ҳам, элга ҳам катта наф келтирмоқда. Бироқ, бу ишни ҳамма жойда ҳам кўнгилдагидек деб бўлмайди. Баъзилар фермерликни шунчаки ҳавас деб билиб, ер ва техникага эга бўлган ҳолда бирон-бир юмуш билан шуғулланмаяпти. Хусусан, Бувайда туманида 23 та, Ёзёвон туманида 40 та деҳқон-фермер хўжалиги фаолият кўрсатмаяпти. Айрим жойларда эса ажратиб берилган ердан бошқа мақсадларда фойдаланилмоқда. Масалан, Бувайда тумани Алишер Навоий номидаги жамоа хўжалигида «Рустам» паррандачилик фермер хўжалиги ажратиб берилган ерда шоли етиштирган.

Жорий йилда салкам 150 га яқин деҳқон-фермер хўжалиги фаолияти тўхтатилди, — дейди вилоят деҳқон-фермер хўжаликлари иттифоқи раиси Т. Эгамбердиев. — Уларга тегишли ерлар ташаббускор, изланувчан фермерларга беріляпти. Шунингдек, фермерлар ўқувини ташкил этиш режалаштирилди.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

ОЗ БЎЛСИНУ СОЗ БЎЛСИН

НАМАНГАН вилоятида ўтган йили деҳқон (фермер) хўжаликлари сони 66 та камайди ва ҳозир 1800 тадан бироз кўпроқ. Вилоят фермер хўжаликлари уюшмасида деҳқон хўжаликларининг камайишини мавжуд фермер хўжаликлари фаолиятини назорат қилиш пухта ташкил этилгани натижаси, деб билишади. Чунки фермер хўжаликларини тугатиш тўғрисидаги қарор бу хўжаликлар унумсиз фаолияти пухта таҳлил этилгандан сўнг қабул қилинган.

Масалан, Мингбулоқ туманидаги «Истиқлол» фермер хўжалигига ажратиб берилган ерларнинг ҳар гектаридан атиги етти центнер пахта олинди. Поп туманидаги «Асқаробод» фермер хўжалиги эса 40 гектар ерга буғдой экиб, гектаридан 3,5 центнердан ҳосил олди, холос. Чортоқ ва Косонсой туманларидаги айрим фермер хўжаликлари ҳам гектар ҳисобига 11 — 13 центнердан дон етиштирди.

Бу хўжаликларнинг раҳбарлари бу йил аҳвол ўзгаради, деб ваъда қилишларига қарамай, унумдор ерларнинг умрини бекор ўтказиш юзасидан тажрибани давом эттиришга имконият қолдирилмади. Зиммасига олган мажбуриятни уддалай олмаган фермер хўжаликлари тарқатиб юборилди, уларнинг ихтиёридаги 380 гектар ер эса яхши ишлаган фермерларга берилди.

Чорвачилик билан шуғулланувчи бир қанча фермер хўжаликларининг фаолияти ҳам тўхтатилди. Уларнинг айримлари чорвачилик хўжалиги деб аталишига қарамай, ўтган йил давомида бир килограмм гўшт ёки сут топширмаган.

Фермер хўжаликлари камайгани қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштиришнинг умумий ҳажмига таъсир қилдими? Ҳа, таъсир қилди, аммо қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажми камаймади, балки кўпайди. Масалан, ўтган йил давомида сут ва тухум етиштириш деярли уч баравар, сабзавот ва картошка етиштириш тўрт баравар кўпайди. Фермерлар ғаллачилик ва чорвачилик соҳаларида ҳам яхши натижаларга эришди.

— Фермерлар билан ўзаро муносабатда шу йўлни давом эттиравераміз, — дейди деҳқон (фермер) хўжаликлари вилоят уюшмасининг раиси Неъматжон Абдураҳимов. — Ердан яхши фойдаланадиган хўжаликларгина фаолиятини давом эттириши мумкин.

Хуллас, вилоятда «фермер» деган юксак номни олиш ва уни мустаҳкамлаш учун танлов давом этмоқда. Дастурхонимизнинг тўкин бўлиши шу танлов натижаларига боғлиқ.

14 январь — Ватан ҳимоячилари куни

АСКАРЛАР СОҒЛОМ БЎЛИШЛАРИ УЧУН

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги марказий ҳарбий госпитали жамоаси бу шонли санани муносиб кутиб олмоқда. Бугунги госпитал — замонавий техника, жумладан, жаҳоннинг энг илғор фирмаларида тайёрланган ускуналари билан жиҳозланган кўп тармоқли ҳарбий — даволаш ва илмий муассасадир. Бу жойда кўпгина ҳарбий шифокорлар — ўз касбининг ҳақиқий билимдонлари ишлайди.

Илгари ушбу даргоҳда шифо топганлар Марказий Осиёда ўз соҳаси бўйича ягона ҳисобланмиш бу тиббий муассаса мутахассислари шанига доимо илиқ сўзлар айтишади. Госпитал етакчи жарроҳи, тиббиёт хизмати подполковниги Игорь Корабаев шундай мутахасисслардан бири ҳисобланади. У ўз маҳорати ва меҳнатсеварлиги, ғамхўрлигию самимийлиги билан госпитал жамоаси ҳурмат — эътиборини, қозонди. Унинг бошчилигида бир неча ноёб жарроҳик таширхлари амалга оширилди.

Ҳозир госпиталда Ўзбекистон ҳарбий тиббиёт фахрийлари билан бир сафда ҳозирданок, бу соҳада ўз маҳоратини намойиш қила олган бир қанча ёш шифокори хизмат қилмоқда. Уларнинг орасида тиббиёт хизмати майори Ф. Каршибоев, катта лейтенант А. Сатторов, капитан У. Расулев ва бошқаларни алоҳида тақидлаш жоиз. Масалан, Улуғбек Расулев 1990 йилда Ленинград ҳарбий-тиббиёт академиясини муваффақиятли тугатиб, собиқ иттифоқ Қуролли Кучларининг турли қисмларида хизмат қилди. Ҳозир у госпитал жарроҳлик бўлимларининг бирида катта врач вазифасида ишламоқда. Шифохона жамоаси уни ўз касбининг моҳир билимдони, атрофдагиларга нисбатан

меҳрибон — ғамхўр ва жонкуяр инсон сифатида ҳурмат қилишади.

— Бир куни — деб, эслайди Улуғбек, — бўлимимизга Темур Ҳамидов исмли оғир беморни олиб келишди. У асли тошкентлик бўлиб, Навоийда ҳарбий хизматни ўтарди. Унинг ҳаётини сақлаб қолишга ҳеч умид йўқ эди. Бир неча марта операция қилишга тўғри келди. Госпитал врачларининг жонбозлиги туфайли Темурнинг ҳаёти сақлаб қолинди. У соғайгандан сўнг хизматини давом эттириш учун ўз ҳарбий қисмига қайтиб кетди. Бундай мисоллардан яна кўплаб келтириш мумкин.

Шуни қайд этиш лозимки, республикамиз мустақилликни қўлга киритиб, унинг Қуролли Кучлари ташкил қилингандан сўнг, госпиталда янгича ғоя ва қарашларга эга бўлган врачлар жамоаси шаклана бошлади. Мана, карийиб уч йилдирки, захирадан чақириб олинган ёш тиббиёт ходимлари фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг кўпчилиги меҳнат жараёнида илмий ишларини ҳам муваффақият билан давом эттирмоқда.

— Ҳарбий врачлик касби ниҳоятда масулиятли ишдир, — дейди марказий ҳарбий госпитал бошлиғи, тиббиёт хизмати полковниги Рустам Саидов. — Одамларнинг, энг аввало, ёш аскарларнинг саломатлигини, ҳатто базан ҳаётини сақлаб қолиш уларнинг қўлидадир. Бу биздан бутун куч-қувватимиз, билим ва тажрибамизни сарф этиш ҳамда, замановий тиббий усулиятларни кенг ва далил қўллашимизни талаб этади. Сўнгги пайтларда биз илғор тиббий асбоб-ускуналарни олдик, шифохонамиз мутахасисслари улардан моҳирлик билан фойдаланишмоқда.

Т. БОТИРБЕКОВ,
Ўза мухбири.

НОМИ БОРУ МАҲСУЛОТИ ЙЎҚ ФЕРМАЛАР

Президентимиз И. Каримов халқ депутатлари Самарқанд вилоят кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқида вилоятда ишлаб чиқариш кўрсаткичлари пасайиб кетганлиги, иқтисодий ислоҳотлар суст олиб борилаётганлиги, айниқса, қишлоқ хўжалигидаги ишлар талаб даражасида эмаслиги тўғрисида атрофлича тўхталган эди. Бу чорвачиликка ҳам бевосита тааллуқлидир. Айниқса, кўпгина фермер хўжаликлари аҳволи ниҳоятда ачинарлидир.

Айни пайтда вилоятда чорвачиликка ихтисослашган 2590 та фермер хўжаликлари мавжуд. Уларнинг ҳар бирида камида 5—6 нафар киши меҳнат қилмоқда. Бу хўжаликларда 34200 бош қорамол, шу жумладан, 11 минг бош сигир, 44323 бош қўй ва эчки, 724 бош чўчқа, 700 бош йилқи ва туя, 7,5 мингта парранда парваришланмоқда. Ўтган йилнинг ўн ойида фермерлар давлатга 1300 тонна гўшт, 8772 тонна сут, 41 минг дона тухум, 556 центнер жун сотдилар. Кейинги вақтда фермер хўжаликларининг йириклашуви кузатилмоқда. Ҳозир 30 ва ундан ортиқ бош шартли моли бўлган фермерларнинг сони 360 га етди.

Давлатимиз бераётган имкониятлардан оқилона фойдаланиб, уддабуронлик, омилкорлик билан иш юритаётган жамоаларнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланиб боряпти. Ҳозир вилоят фермер хўжаликлари ихтиёрида 800 та турли хил трактор, 580 та тележка, 1930 та турли хил автомашина, 80 та ўт ўргич агрегатлари ва комбайнлар бор.

Бир қарашда рақамлар жойида, ишлар бир меъёрда бораётгандай туюлиши мумкин. Лекин кўрсаткичлар таҳлил қилинса, пировард натижага назар солинса ҳақиқий аҳвол намоён бўлади. Ўтган йилнинг 9 ойида ҳар бош сигирдан 1900 литрдан сут соғиб олинган. Маҳсулдорлик кўзда тутилгандан паст. Нега?

Энг қулай, яъни озуқа мўл бўлган ёзги палла кўрсаткичи шу бўлса қишда аҳвол қандай кечади? Бундай кўрсаткичлар билан, жамоаларнинг иқтисодий аҳволини ўнглаб бўладми?!

Қиш мавсуми учун 36 минг 90 тонна дағал хашак, 32 минг 600 тонна ширали озуқа, 2000 тоннадан зиёд ем жамғарилган. Ҳисоб-китобларга қараганда, озуқа қиш мавсуми учун оз. Яъни ҳар бир шартли молга 5,2 центнердан тўғри келади. Ҳолбуки, мутахассисларнинг фикрича, бу кўрсаткич 15—20 центнер даражасида бўлиши лозим. Озуқанинг камлиги моллар сонининг камайиши, маҳсулот миқдорининг озайишига олиб келади. Ҳа, жиддий хавотирланишга асос бор.

— Тўғри, чорвачиликда, хусусан фермер хўжаликларининг аҳволи яхши эмас, — дейди вилоят деҳқон (фермер) хўжаликлари уюшмаси раиси Ёдгор Алиев. — Аҳволни ўнглаб олиш керак. Аввало бизда техника етишмайди. Шу боис ўтган йили баъзи жойларда беда беш марта ўрнига 2—3 марта ўриб олинди, холос. Бундан ташқари омихта ем, шелуха сингари емлар ниҳоятда кам ажратиляпти. Бу масалани аллақачон ҳал қилиш керак эди. Иккинчидан, моллар наслини яхшилаш ишлари ҳам қониқарсиз. Вилоятдаги наслчилик бошқармаси томонидан тавсия қилинаётган молларнинг нархи ниҳоятда қиммат.

Яна бошқа сабаблар ҳам мавжуд. Фермерлар ишлаб чиқараётган маҳсулотини узлуксиз сотаётган бўлишсада, лекин уларнинг қўлида маблағ йўқ. Сабаби маҳсулотни қабул қилаётган «Самарқандсут» ҳиссадорлик жамияти, гўшт комбинатлари олинган маҳсулот учун пулни вақтида тўламаяптилар. Банкдан кредит олиш эса мушкул: устама фоизлари баланд.

Вилоятнинг бир неча туманларида айниқса, Қушработ, Ғузалкент, Нуробод, Иштихонда аҳвол оғир. Турли сабабларга кўра кейинги пайтда вилоятда 54 та фермер хўжалиги ўз фаолиятини тўхтатди. Янги ташкил этилаётганларининг эса иш бошлаши қийин бўлмоқда. Ҳокимликларнинг қарори билан рўйхатга олинган-у, лекин аслида ери, моли йўқ фермер хўжаликлари анчагина. Масалан, номи бору маҳсулот етиштирмаётган шундай жамоалар Нурободда 420 та, Нарпайда 160 та, Иштихонда 142 та, Булунғурда 67 та. Бундай ҳолни қандай изоҳлаш мумкин?

Яна бир муҳим гап. Ҳозир фермерларнинг моллари сақланаётган молхоналар талабга жавоб бермайди. Лойдан қурилган, пойдевори ҳам лойдан, томи лойсувоқ молхоналар жуда кўп. Кўпгина фермерлар дурустроқ ёки замонавий молхона қуриш учун цемент, ёғоч, шифер йўқлигидан нолишди. Бундай фондларни ташкил қилиш эса вилоятда ҳеч кимнинг хаёлига келмаяпти. Оқибатда моллар касалликка чалиниб, нобуд бўлмоқда. Ветеринария хизмати ночор. Вилоятда мавжуд моллар сонига нисбатан белгиланган меъёр бўйича 152 та ветеринария пункти бўлиши керак. Ваҳоланки, ҳозир 48 та ана шундай пункт ишлаб турибди, холос. Бу мавжуд эҳтиёжнинг атиги 30 фоизини қондиради.

Вилоят деҳқончилик-саноат уюшмаси, вилоят ҳокимлиги бу борада тезкор чораларни кўришлари керак. Лекин улар ҳамон сукут сақлашяпти. Агар аҳвол шу тарзда давом этадиган бўлса, кўпгина фермер хўжаликлари ва умуман чорвачиликдан путур кетади.

Р. ҚУРБОНОВ,
«Қишлоқ ҳаёти» жамоатчи мухбири.

1996 — АМИР ТЕМУР ЙИЛИ

СОҲИБҚИРОННИНГ СЕВИМЛИ ШАҲРИ

Бу ям-яшил гўзал шаҳарга — Шаҳрисабзга жаҳондаги бирорта шаҳарни тенглаштириб бўлмайди. У Ўзбекистоннинг анъанавий саёҳат марказлари — Самарқанд, Бухоро ва Хивадан ўзга томонда жойлашган. Лекин бу ерга бирор марта келган одам унга бутунлай мафтун бўлиб қолади.

Бу шаҳар қадим замонларда Кеш деб аталган.

Бундан 660 йил муқаддам Кеш шаҳри яқинида жойлашган Хўжа илғор қишлоғида барлос уруғидан бўлган Тарағайбек оиласида бўлажак соҳибқирон дунёга келди. Орадан кўп ўтмай, у улкан Мовароуннаҳр давлатининг ҳукмдори бўлиб, Хоразм, Эрон, Кавказорти, Туркияни забт этади, Олтин Ўрдани тор-мор келтириб, Ҳиндистонни бўйсундиради. Амир Темур 1336 йилнинг 9 апрелида Миррих ва Зуҳро юлдузлари фалакда учрашган бахтли дақиқада туғилди. Бундай дақиқа 800 йилда бир марта бўлади.

У пешонасига буюк давлатни барпо этиш ёзилганини англади. Собитқадамлик билан ҳаракат қилиб, баъзан рақибларини шафқатсиз равишда четга суриб ҳокимиятга интилди, ўз олдига қудратли давлат барпо этишни мақсад қилиб қўйди. Шунинг ўзи соҳибқироннинг буюк хизматидир — у Марказий Осиё давлатларини бирлаштирди. Амир Темур мустақиллик, дин ва қонунни ҳурмат қилиш, билимга интилиш, илм-фан ва санъатни ривожлантиришга кўмаклашиш каби маънавий қадриятларни мустаҳкамлади. Иқтисодиёт, фан ва маданиятнинг гуллаб-яшнаши — Шарқда уйғониш даври Амир Темур ҳукмронлиги замонида бошланди.

Бобомиз басавлат, қўрқув нималигини билмайдиган баҳодир эди. Қадимги манбааларда айтилича, у от чоптирганда, қушлардан ҳам ўзиб кетар экан...

Умрининг охирида ўз ҳаёт йўли ҳақида ёзган китобида Амир Темур 172 марта ярадор бўлганини маълум қилади. Бу китобни у чап қўли билан ёзади, ўнг қўли ҳали қилич кўтаришга қодир бўлса ҳам нозик қаламни ушлай олмаслигини айтади. У ёшлигиданоқ иккала қўли билан қуролни ишлата олар эди. — Устози унинг ўнг қўлини танасига боғлаб қўяр, Темур қиличини чап қўлига олиб машқни давом эттирар эди. Жанг усуллари билан бир қаторда адабиёт, тарих, фалсафа ва математикани ўрганади. Ўсмирлик чоғидаёқ Қуръони шарифни ёд билар эди.

У ҳалол савдо-сотиқни рағбатлантиргани, жаҳондаги талай давлатлар бошлиқлари билан хат ёзишиб тургани тўғрисида кўп далиллар сақланиб қолган. Жанговар юриш чоғида у ўзини жуда камтар тутар, жангчилар билан бирга овқатланар эди. Мен ҳаммага бир хил қаттиққўл ва адолатли муносабатда бўлдим, қашшоқлар олдида бойларни афзал кўрмадим, деб ёзган эди у.

Соҳибқирон умрининг охиригача барча янгиликлар билан қизиқди. У китобида тибби ёт ва фалакиёт соҳасидаги билимларининг камлигидан афсусланади. Олимлар ва сайёҳлар билан суҳбатлашиш унинг севимли машғулоти эди. Бу удум унинг қонида эди. Набираси — кичик фарзанди Шоҳруҳнинг ўғли — Мирзо Улуғбек илмий асарлари билан бобосининг буюк ишларини давом эттиради.

Темур Самарқандни ўз давлатининг пойтахтига айлантирди. унинг даврида Самарқанд Шарқдаги энг гўзал шаҳарга айланди. У Бухорода, Туркистонда ажойиб ёдгорликлар қурди.

Лекин Шаҳрисабз унинг ҳаётида алоҳида ўрин тутади. Соҳибқирон она шаҳрини фарзанд ўз волидасини севгандек севар эди.

Мен бу ерда Соҳибқирон ҳақида кўп ривоятларни эшитдим. Мана шулардан бири: ёш Темур Дархон қишлоғида тўхтаб, Туғул момодан егулик нарса сўрайди. Момо атала пишириб, унинг олдига келтириб қўяди. Оч қолган йигит лаганнинг ўртасига қошиқ солади ва куйиб қолади.

— Ўғлим, ҳеч қачон шошилма, оз-оздан, идишнинг четидан ол, — дейди кампир.

Туғул момонинг бу сўзларини Темур бир умр унутмади — бошқа юртларга қўшин тортганда олдин атрофдаги қишлоқларни бўйсундирар, сўнгра шаҳарга юриш бошлар эди.

Шаҳрисабзлик дўстим, нақкош уста Тўра Темур бобомиз бу шаҳарда фақат чиройли ва бадавлат одамлар яшашини орзу қилганини гапириб берди. Тўра ўз шаҳрини яхши кўради, лекин бу афсонага жуда ишонгим келади.

Амир Темур бу ерга энг яхши усталарни — меъморлар, муҳандислар, рассомлар, шоирлар, заргарлар, кулолларни олиб келгани, уларнинг ҳаёти ва ижоди учун ҳамма шарт-шароитни яратиб бергани афсона эмас, тарихий ҳақиқатдир.

Мен бу шаҳарда кўп марта бўлганман, ҳар бир учрашувим мен учун байрам. Ҳозир ҳам улуғвор Оқ сарой харобалари кўз олдимда турибди. Уни Амир Темур барпо этган эди. Оқ саройнинг сақланиб қолган равоқлари баландлиги 40 метрга етади, кенглиги эса йигирма метрдан ортиқ. Бинонинг сақланиб қолган пештоқлари чиройи лол қолдиради. Бир вақтлар бу саройнинг катта дарвозаси бўлиб, дарвозахона ҳовлисида фаввора ҳавони салқин қиларди. Шаҳарга Ҳисор этакларидан сув қувур орқали келтирилган эди.

XV асрда Шаҳрисабзга келган Испания элчиси Рюи Гонсалес де Клавихо бу ердаги саройлар, мақбаралар, иморатлар, бепоён боғлар улуғворлигидан ҳайратга тушган эди. У Оқ сарой безаклари бадиий жиҳатдан Париждаги энг яхши саройлар безагидан қолишмайди, деб ёзган эди.

Лекин Оқ сарой шу олти аср давомида нималарни кўрмади дейсиз! Темур бу шаҳарни жуда севар эди. Ҳатто уни давлат пойтахтига айлантирмоқчи бўлганди, лекин бу ишдан ўзини тийиб, донолик қилган.

Бу ерда, Дорус-саодат мақбарасида Амир Темурнинг тўнғич ўғли Жаҳонгир, иккинчи ўғли Умар шайх, отаси дафн этилган. Амир тўнғич ўғлини жуда яхши кўрар эди. Ривоятларга қараганда, Жаҳонгир вафотидан сўнг у ҳеч қачон, ҳатто тантана чоғларида ҳам кулмаган. Темур бизга ажойиб ёдгорликларни қолдирган. Булар буюк инсондан бизга меросдир.

Ўзи ҳам жангчи сифатида ҳаётдан кўз юмган. 1405 йилнинг декабрида Хитойга юриш чоғида касал бўлади. Сафдошлари уни орқага қайтишга ундайдилар. Лекин Соҳибқирон ҳеч қачон аҳдидан қайтмасди.

...Газетани олишим билан унинг биринчи саҳифасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «1996 йилни Амир Темур йили деб эълон қилиш тўғрисида»ги фармонига кўзим тушди. Бу жуда тўғри қарор. Бобомиз руҳи шод бўлсин.

Рустам ШАГАЕВ,
ЎзА мухбири.

Буюк саркарда Амир Темур устози ва пири Саид Барака Амир Кулолдан доимо оқ фотиҳа олиб турган.
Таниқли рассом Маҳмуд ЖЎРА айни шундай лаҳзани тасвирлади.

САРҲАД БИЛМАС ОҲАНГЛАР

Нафақат республикамизда, балки хорижда машҳур бўлган Қорақалпоғистон Республикасининг «Қирқ қиз» дуторчи қизлар ансамбли 1965 йилда Нукус шаҳридаги 1-маданият уйи қошида ташкил этилган эди. Ижодий жамоа ўзининг илк томошалари биланоқ санъатсеварлар дилидан жой олди. Қорақалпоқ, ўзбек, қозоқ, туркман, тожик халқ қўшиқларини маҳорат билан, дуторнинг нозик торларига ҳамоҳанг куйлаётган қизларнинг довруғи тез орада бутун Қорақалпоғистонга тарқалди. «Қирқ қиз»нинг концертларини республиканинг барча ҳудудларида мухлислар интиқлик билан кутадиган бўлдилар. Тинимсиз изланиш, халқ куй ва қўшиқларини саҳнага олиб чиқишдаги машаққатли машқлар ўз самарасини бера бошлади. Дуторчи қизлар Тошкентда ва республикамизнинг бошқа вилоятларида концертлар қўйишди. Бунинг эвазига «Қирқ қиз» Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи мукофотининг совриндори бўлди. Дастага Қорақалпоғистон халқ артисти Соня Маҳаматдинованинг раҳбарлик қилиши, миллий мусиқа санъатининг чуқур билимдони эканлиги ансамбл ривожида муҳим ўрин тутди. Ижодий жамоанинг босиб ўтган йўлига назар ташлар эканмиз, уларнинг Олий Кенгаш фахрий ёрлиғидан тортиб жуда кўплаб тақдирланганликларининг гувоҳи бўламиз. Бу албатта, жамоа маҳорат билан саҳнага олиб чиқаётган дастурларининг натижаси, уларга берилган одил баҳодир.

«Қирқ қиз» ансамбли миллий санъатимизни ривожлантиришдаги хизмати учун «Халқ ансамбли» унвонига сазовор бўлди. Дастанинг Гулзор Отамуродова, Гулбаҳор Султонмуродова, Тозагул Авезова, Клара Сапарова, Феруза Абиеваларнинг дилларга сархушлик бағишловчи қўшиқлари Оврўпанинг бир қанча мамлакатларида жаранглади. Улар ижро этган оҳанглар оғушидаги ўзбек, қорақалпоқ, қозоқ халқ қўшиқлари Болгария, Венгрия, Италияда олқишлар билан кутиб олинди. Ансамбль бир неча маротаба ўз томошалари билан Москва телевидениесида иштирок этди. Унинг «Орол оҳанглари» деб номланган мусиқий фильмдаги қўшиқлари бир қанча мамлакатларнинг телетомошабинларига ҳавола этилди.

«Қирқ қиз» концерт томошаларини дарёлар, тоғлар оша сарҳад билмай кенг тарқалиши, улар ота-боболаримизнинг орзу ўйлари, умидлари, интилишлари акс эттан қўшиқларни баралла куйладилар ва бу орзулар рўёбга чиққан кунга омонэсон етиб келдилар. Бугун уларнинг хонишлари, янада кенг қулоч ёймоқда. Шарқ халқларининг сози бир, тили ҳамоҳанг, диллари пайваста. Шунинг учун кейинги пайтда «Дўстлик тароналари», «Бизни Орол бирлаштирган» деб номланган янги дастурлар пайдо бўлди. Ансамбль ўз концертлари билан халқлар дўстлигини баралла куйламоқда.

Ансамблга Татаристон, Қозоғистон Олий Кенгашлари ва бир қанча вилоятларнинг фахрий ёрлиқлари берилди. Улар репертуаридан ўрин олган «Дутор баёти», «Тожик қизлари», «Роҳат», «Венгерча рақс», «Туркман овози», «Бир гулман ёрим», «Бари гал» каби Шарқ халқларининг куй ва қўшиқлари, ансамблнинг ниҳоятда қамровли эканлигидан далолат бераётир. Истеъдодли қизлар барча халқларнинг тароналари ўша халқнинг ўзи куйлагандай маҳорат билан саҳнага олиб чиқмоқда ва олқишларга сазовор бўлаяпти. Дунё кезиб, турли мамлакатларда миллий санъатимизни намойиш этаётган, қўлда дутор билан эл қалбидаги шоду ҳуррамликни куйлаётган санъаткор қизларга янги-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Маданият ишлари вазирлигининг
масъул ходими.

БЎҒМА—ХАВФЛИ КАСАЛЛИК

Республикамизда сўнгги 30-35 йил мобайнида аҳолини ёппасига эмлаш натижасида дифтерия касаллиги бирмунча камайиб кетган эди. Лекин 1994-95 йилларда Ҳамдўстлик мамлакатларининг айрим минтақаларида, шу жумладан Ўзбекистонда ҳам бу хасталик яна учрай бошлади.

Дифтерия — ўткир юқумлик касаллик бўлиб, уни дифтерия таёқчаси чақиради. Бу таёқча ташқи муҳитда жуда яхши мослашади. Масалан у сувда, сутда 7 кунгача, ўйинчоқлар, китоб, идиш-товоқларда бир неча ҳафта сақланиши мумкин.

Касалликнинг асосий манбаи дифтерия билан оғриган бемордир. Хаста кишилар касалликнинг барча даврида, ҳатто тузалгандан кейин ҳам атрофидагиларга хавф солишлари мумкин. Дифтерия таёқчаси йўталганда, акса урганда, гапирганда ташқи муҳитга ажралиб чиқади ва соғлом одамга ҳаво орқали юқади.

Дифтерия турли аъзолар — томоқ, ҳалқум, ҳиқилдоқ, трахея, бурун, кўз ва бошқа аъзоларнинг шиллиқ қаватларида тери жароҳатланади. Баъзан бир вақтнинг ўзида бир неча аъзолар шикастланиши мумкин.

Касалликнинг яширин даври 2 кундан 5-10 кунгача, Аҳоли ўртасида кўпинча томоқ шиллиқ қавати қизаради ва бодом

Шифокор маслаҳати

безлари ёки унинг атрофида кулмушранг фибрин қопламалари пайдо бўлади. Қоплама қанча кўп бўлса касаллик ҳам шунча оғир ўтиши мумкин. Бундай оғир ҳолларда ҳарорат 39-40 гача кўтарилиб, ютинганда томоқда қаттиқ оғриқ, қусиш, ланжлик кучайиб, беморларнинг ранги оқариб кетади. Лимфа тугунлари атрофида шиш пайдо бўлади, тезда олди олинмаса бўйнига, кўкракка тарқалиб кетиши мумкин. Яна бу дард билан оғриган беморларнинг нафас олиши оғирлашиб, хириллаб, оғзини очиб нафас олади. Ҳиқилдоқ дифтериясида хастанинг товуши хириллаб, дағал йўтал юзага келади ва нафас олиши оғирлашади. Беморлар ҳолсизланиб, товуши йўқолади, сўнгра эса ҳаво етишмай бўғилиб қолади. Бу белгилар ўта хавфли бўлиб тезда ривожланиб кетиши мумкин, айниқса ёш болаларда.

Бурун дифтериясида беморларнинг умумий аҳволи унчалик ўзгармай, бурундан бироз суюқлик оқиб, нафас олиш қийинлашади бурун тешигада, шиллиқ қаватида дифтерияга хос ўзгаришлар бўлади. Бўғмадан турли оғир асоратлар қолиши мумкин, Айниқса, бу касаллик ўз вақтида, тўғри даволанмаса юрак, асаб тизими,буйракка оғир шикаст етади.

Мазкур касалликнинг олдини олишнинг асосий йўли эмлашдир. Айни кунда Республикамизда дифтерияга қарши иккинчи эмлаш давом этмоқда. Эмлаш 2 ойликдан 56 ёшгача бўлган барча одамлар ўртасида ўтказилади. Бундан ташқари дифтерия билан оғриган ёки таёқчани ташувчи одамни соғломлардан ажратиб шифохоналарга ётқизиш, касаллик чиққан жойларда тез дезинфекция ўтказиш бу касаллик кўпайиб кетмаслигига кафолатдир.

Дифтерия ҳаво — томчи инфекцияси бўлганлиги туфайли бу касаллик кўпроқ учраган даврда иложи борича болаларни асраш, шахсий озодалик қоидаларига риоя қилиш, яшаётган хоналарни тоза тутиш, тез-тез шамоллатиб туриш зарур,

Инсон учун дунёда соғликдан ортиқ нарса йўқ.Соғлигингиз эса ўз қўлингизда. Танангизда озгина хасталик пайдо бўлиши билан шифокорларга учраб, даволансангиз барча хавф-хатардан фориғ бўласиз. Жумладан, томоғингиз оғриса ҳам тезда шифокорга мурожаат қилинг. Ўзингизча даволаниб, хасталикни оғирлаштирманг. Негаки, дифтерия аксарият ҳолларда томоқ оғриқ билан бошланади.

Раъно НАЗАРОВА,
Тошкент шифокорлар малакасини ошириш институти юқумли касалликлар кафедрасининг доценти, тиббиёт фанлари номзоди.

Фойдали маслаҳатлар

ТУЗНИНГ ХОСИЯТИ

Агар сурп халталарни 20 минут шўр намокобга қайнатиб олсангиз, унда сақланган ун, гуруч ва бошқа маҳсулотларга мита тушмайди.

* * *

Грелка сувига бир чой қошиқ туз қўшсангиз, узоқ совимайди.

* * *

Лимон сўлимасин десангиз тагида бир қатлам туз сепилган банкада сақланг.

* * *

Сутга бир чимдим туз ташласангиз, узоқ муддатгача ачимайди.

* * *

Қозоннинг таги куйган бўлса унга совуқ намакоб қуйиб, бир-икки соатдан кейин ювиб ташласангиз осонгина тозаланади.

* * *

Қорайган това ва қозонларни тозалаш учун уларни қизитиб тузга ишқалаш керак, кейин қоғоз билан артиб ташласангиз япянги бўлади.

* * *

Овқат пишираётганда ёғ сачрамасин десангиз, унга бир чимдим туз ташланг.

* * *

Ошхона анжомларига балиқ, пиёз, саримсоқ ҳиди ўтириб қолса, тузда ишқалаш керак.

* * *

Нонни сирланган ёки шиша ёки сопол идишнинг тагига бир қатлам туз ташлаб сақласангиз моғорламайди.

ХЎЖАЛИК, КОРХОНА РАҲБАРЛАРИ, ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА

СЎЙИШГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ҚОРАМОЛ, ОТ, ҚЎЙЛАРНИ СОТМОҚЧИМИЗ?

БИЗ ХАРИДОРМИЗ!

Тошкентдаги «Бахт» хусусий фирмаси хўжаликлар, корхоналар ва ташкилотлар, фуқаролардан сўйиш учун мўлжалланган қорамол, от, қўйларни банк орқали маблағ ўтказиш йўли билан ва нақд пулга сотиб олади.

Манзилгоҳ: 700091, Тошкент, Сирғали тумани, 22-қушхона, катта бетон йўли ёқасида, «Алка» автокомбинати орқасида.
Телефон: 98-39-63.

ЎЗБЕКИСТОН ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИГА БУТУН ДУНЁ ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИНИ УЗЛУКСИЗ ЕТКАЗУВЧИ

Besh-Yogoch

фирмаси

Республикамизнинг ҳар бир оиласига АВСТРАЛИЯ, ГОЛЛАНДИЯ, ФРАНЦИЯ, ИТАЛИЯ ва ПОЛЬШАда ишлаб чиқарилган

Uncle Ben's

маҳсулотларининг ҳамма турини таклиф этади

Uncle Ben's таомларини дастурхонингизда кўрганимиздан бағоят хурсандмиз!

Телефон рақамларимиз: 45-61-13, 45-82-93, 45-62-36.

Қишнинг ҳам ўз гашти бор. Кумуш қор Чимён чиройига янада чирой қўшди.

«КЕЛИН ЧАРЛАР»

Индонезиянинг Жакарта шаҳрида миллий қўшиқчилик бўйича иккинчи халқаро фестиваль ўтказилди. Покистон, Арабистон, Эрон, Туркия, Афғонистон каби давлатлар қатнашган бу анжуманда мамлакатимиздан пойтахт вилояти Зангиота туманидаги «Азиз» кичик корхонасининг «Чарос» ҳаваскорлик дастаси қатнашди.

Индонезия мустақиллигининг 50 йиллиги муносабати билан ташкил этилган бу тадбирда ҳамюртларимиз «Келин чарлар» деб номланган мусиқали дастурни намойиш этди. Унда миллий қўшиқ ва рақсларни ижро этиш билан бирга ўзбек тўй маросими удумлари ҳам акс эттирилди. Миллий либос ва тақинчоқларимиз томошабинларда айниқса катта қизиқиш уйғотди.

(ЎзА).

ДИҚҚАТ, ОМОНАТЛАРНИНГ ЯНГИ ТУРЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ БАНКИ ЭРКИН МУОМАЛАДАГИ ВАЛЮТАДА ЯНГИ ОМОНАТ ТУРЛАРИНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ

Валюта омонатлари Ўзбекистон Республикаси фуқаролари томонидан, шунингдек, Ўзбекистон ҳудудида доимий равишда истиқомат қилувчи чет эл фуқаролари ҳамда фуқаролик ҳуқуқига эга бўлмаган шахслар томонидан ҳам очилиши мумкин.

«Талаб қилиб олинадиган» омонатларга йилига 2 фоиз, муддати камида 1 йил бўлган «муддатли» омонатларга эса 4 фоиз миқдорида эркин муомаладаги валютада даромад тўланади.

«Талаб қилиб олинадиган» омонатга камида 200 АҚШ долларига, «муддатли» омонат очишингиз учун эса 500 АҚШ долларига тенг миқдорда эркин муомаладаги валюта қўйилса ёки нақд пулсиз ўтказилса кифоя.

Тўлиқ маълумотларни Халқ банкининг исталган муассасасидан ёки қуйидаги телефонлар орқали олишингиз мумкин: 45-35-41, 33-51-95.

Халқ банки сизнинг хизматингизда
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ БАНКИ.

ЛАК-БЎЁҚ МАҲСУЛОТЛАРИ КЕРАКМИ? МАРҲАМАТ!

Тошкентдаги ташкилот нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш йўли билан хилма хил лак-бўёқ маҳсулотларини

СОТИБ ОЛИШНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ

Шунингдек, мазкур ташкилот қуйидагиларни

СОТИБ ОЛАДИ:

— 0,8—1,0 миллиметр қалинликдаги 08КП типидаги пўлат листлар;

— 0,25 —0,28 миллиметр қалинликдаги озиқ-овқат учун мўлжалланган оқ тунука;

— титан учун мўлжалланган кимёвий бирикма — двуокись;

— фтол ангидрид.

Мурожаат учун телефон: 44-26-52.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Сунnатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИС: «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» УЮШМАСИ
ҲОМИЙ: «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-ширкат қўмитаси
«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-52.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г—05, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 17.30

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 3 4 6.